

GRADISOV VESTNIK

Stopamo na prag novega leta 1963. Za nami je leto delovnih dni v boju za čim večje in boljše uspehe ter vsestranski napredek podjetja pa tudi vsakega posameznega člana našega kolektiva. Uspehi, ki smo jih v tem letu dosegli, niso majhni. Iz podatkov, ki so nam na razpolago, vidimo, da je naše podjetje uspešno poslovalo v preteklem letu.

Kljub temu, da smo dosegli omenjene rezultate, ki so zasluga slehernega fizičnega in umskega delavca, se ne smemo s tem v prihodnjem letu zadovoljiti, kajti nobena stvar ni tako popolna, da se ne bi dala izboljšati. Zato moramo skrbeti z vsemi razpoložljivimi silami, da bodo ti uspehi še boljši in bolj enotni.

Ob tej prelomnici se nam poraja misel, kaj nam bo novo leto prineslo. Smelo lahko poudarim, da je ta negotova usoda v naših rokah, čim boljše bomo delali in gospodarili, tem lepši bodo uspehi, ki se nato pokažejo poziciono ob oseh naših željah in potrebah.

V letu 1963 moramo uporabiti vse sposobne naše sile, da učvrstimo enotnost »Gradisa«, kajti v tem je udarna moč našega kolektiva. Razvijati moramo še naprej decentralizirano družbeno upravljanje podjetja v smeri pozitivne ekonomske računice kot za podjetje, tako tudi za posameznega osnovnega proizvajalca.

Delavski svet podjetja želi, da bi v bodočem letu dosegli čim boljše uspehe, pri čemer računamo na pomoč in sodelovanje vseh organizacij podjetja ter slehernega člana kolektiva.

Ob tej prelomnici želim osebno in v imenu delavskega sveta uspeha polno novo leto ter osebnega zadovoljstva vseh članom kolektiva.

Predsednik osrednjega delavskega sveta:
Vinko Veit

IV 78965

Ob novem letu

Ko zaključujemo poslovno leto 1962, je prav, da kritično pogledamo nazaj, da ocenimo naše delo, naše uspehe pa tudi neuspehe, da vse to analiziramo, izsledke pa koristno uporabimo v letu 1963. Ugotovimo lahko, da smo v preteklem letu skušali urediti našo notranjo zakonodajo, da smo v veliki meri uspeli postaviti pravilnike o delitvi čistega in osebnega dohodka, da smo dodali temu še pravila podjetja, s katerimi smo po izčrpnih debatah prišli do končne faze, da smo postavili nove osnove našemu delavskemu upravljanju in končno odprli tudi perspektive za njegov nadaljnji razvoj.

Postavljeni v trdo resničnost gospodarskih dogajanj, smo tudi v podjetju GRADIS občutili vso težo saniranja, ki nas je v nemali meri zadelo z zniževanjem investicij. Skratka, z zmanjšanjem razpoložljivih sredstev, smo občutili bistveno večji pritisk velikega števila gradbenih podjetij na naše tržišče, vse slabe strani nepremišljenih licitacij, pristranskih intervencij in po nekaterih bazenih tudi krutega vprašanja cene za obstanek nekaterih naših edinic.

Morda nam je prav to dajalo sil, da smo iskali nove načine plasiranja svojih uslug, da smo se poslužili »gradnje za tržišče«, da smo razširili izbor domačih projektov, ki so lahko na tržišču konkurenčni in smo končno zopet prestopili meje naše republike ter se z našimi kapacitetami delno pojavili tudi drugod. Ugotovili smo, da se naše edince ne morejo več ozko zapirati v svoje bazenske okvire, da morajo biti elastičnejše, da moramo naše kapacitete postavljati, pa tudi premikati tako, kot se globlje razpisana dela, kjer so veliki investitorji in njih sredstva.

Jasno nam mora biti, da moramo poiskati še novih, sodobnejših načinov sodelovanja z investitorji, da verjetno ni zadnjič, ko bomo morali za določena interesantna področja združiti tudi več naših edinic v želji, da bomo nudili investitorju kvalitetno delo, hkrati pa tudi čimkrajši rok. K temu nas sili potreba po visoki izkoriščenosti naših strojev, zaradi stroškov, ki bi nastali, če jih ne bi mogli v celoti uporabljati. Zato smo lahko s prvimi takimi akcijami zadovoljni, četudi morda še niso bile v celoti speljane teko, kot bi morale biti.

Ugotoviti moramo nadalje, da smo dosegli lepe uspehe z delitvijo dohodka, prepričani smo, da so se edince počutile prvič kot gospodarji ustvarjenih sredstev tako za osebne dohodke kot za sklade. Smatramo lahko, da so pri tem pokazali naši kolektivi potrebno zrelost in visoko politično zavest, ki

nam vliva zaupanje pri nadaljnjem razvijanju našega gospodarjenja.

Z izkušnjami, ki smo si jih pridobili, s perspektivo, ki je pred nami, in s pogodbami, ki smo jih že sklenili, pa lahko mirno zremo tudi v leto 1963. Res nam sicer plan v merilu države ni podrobno znan, niti ne vemo konkretnih podatkov o naših zadolžitvah, vendar lahko računamo, da je kriza mimo, pri čemer pa seveda ne bi smeli računati na kakšno pomembnejše večanje realizacije. Če pa je tako, moramo stremeti za tem, da bomo razpisana dela dobili, da se bomo nanje dobro pripravili, da bomo pri tem uporabili znanje vsega tehničnega kadra podjetja, da bomo v naših izvedbah res kvalitetni in sodobni. Še naprej bomo morali računati na določena prelivanja kapacitet, na večjo mobilnost kadrov, na njih strokovno usposabljanje in številčno rast.

Smatramo, da imamo še vedno premalo strokovnih kadrov, da moramo posvetiti konkretnim nalogam več pozornosti in tehnične obdelave, da za našega strokovnjaka ne bo več bistveno, za koliko milijonov je napravil dela v enem letu, temveč kako je delo opravil. Mislimo, da moramo s tem v zvezi še precizneje določiti delitev dela, razmejitev kompetenc, skratka utrditi našo organizacijsko shemo. Težko in trdo tržišče se ne zadovoljuje več z improvizacijami, ampak zahteva na vsakem mestu celega človeka, tistega, ki konkretno delo pozna in ga bo najbolje izvršil. V borbi za to tržišče bomo morali najti tudi cenene projekte za stanovanja, ki bodo sicer sodobno urejena, vendar smotrna in konkurenčna.

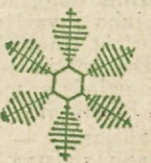
Seveda bo treba več skrbi posvetiti tudi naši investicijski politiki, izboru naše mehanizacije in smotrnosti ostalih ureditev in vlaganj. Pri tem ne bomo smeli pozabiti na naše delovne ljudi, na gradnjo stanovanj zanje, na široko akcijo za zbiranje sredstev od skladov edinic do posameznikov. Naši delavci morajo biti v podjetju zadovoljni, ker nam to garantira nadaljnje uspehe, hkrati pa tudi trezni gospodarji, ki znajo oceniti, kaj je možno in kaj ne. Če bomo uspeli v letu 1963 doseči primerno stimulacijo pri delitvi dohodka, smo prepričani, da bomo naše naloge lahko reševali v zadovoljstvo kolektiva in vse naše skupnosti.

V tej želji kličemo vsem članom kolektiva
SREČNO NOVO LETO!

Ing. Hugo Keržan

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO
ŽELIJO VSEM ČLANOM KOLEKTIVA

1963

DELAJSKI SVET IN UPRAVNI ODBOR
SEKRETARIAT MLADINSKE
ORGANIZACIJE PODJETJA
SINDIKALNI ODBOR
PODJETJA
IN CENTRALA PODJETJA

BOMBA na gradbišču

Nasli so jo pri kopanju temeljev za nov železniški most v Celju

Delavci, ki so kopali temelje za nov železniški most v Celju, so se nemalo začudili, ko so po padcu vode zagledali tik ob objektu veliko okroglo in podolgovato jekleno maso.

To ne more biti nič drugega, kot letalska bomba, so dejali veterani druge svetovne vojne. Najbolje, da jo pustimo, je dejal delovodja tov. Petrovič ter najdbo nemudoma javil postaji Ljudske milice v Celju. Dela v bližini bombe so ustavili.

Drugi dan je na gradbišču prišel republiški mojster za razstreljevanje bomb. Pod njegovim vodstvom so bombo izkopali in jo potegnili iz vode. Bila je ogromna, saj je tehtala okrog 500 kg. Rahlo in previdno so jo naložili na gasilski avto ter jo odpeljali na razstreljevanje bomb določeno mesto. Kot smo pozneje zvedeli, je bomba pri razstrelitvi povzročila v bližnji okolici mnogo škode, saj so od detonacije kilometer naokrog popokale vse šipe.

Bomba se je razletela pod strokovnim vodstvom, toda kaj bi bilo, če bi bili delavci že prej radovedni in neprevidni. Koliko bi lahko nastalo škode in verjetno tudi smrtnih žrtev — zato še enkrat, previdnost je mati modrosti.

P.

Močnejše naglašena skrb za varnost kolektiva

Z novim letom prevzamejo podjetja nase skrb za vse bolezni, ki trajajo manj kot en mesec

Reforme na področju socialnega zavarovanja, do katerih je prišlo s sprejetjem zakona o socialnem zavarovanju, so prinesle tako kot za zavarovance tudi za gospodarske organizacije mnoge interesantne spremembe.

Osnovna naloga samoupravnih organov socialnega zavarovanja je v urejanju odnosov znotraj socialnega zavarovanja samega in tistih, ki nastajajo med socialnim zavarovanjem in ostalimi družbenimi službami, delovnimi in drugimi organizacijami ter državnimi organi v izvajanju socialnega zavarovanja. Med temi je posebno pomembno pravilno urejanje odnosov med socialnim zavarovanjem in zdravstveno službo, ki troši pretežni del zbranih sredstev.

Predvsem pa je treba uskladiti zahteve in želje socialnega zavarovanja z materialnimi možnostmi družbe z vidika zagotavljanja in trošenja sredstev.

V izvajanju zdravstvenega zavarovanja pa sedaj ne nastopajo le zavodi za socialno zavarovanje, temveč tudi delovne in druge organizacije, ki jim zakon nalaga določene obveznosti. Pri tem pa ne gre za samostojne nosilce zdrav-

prispevka, ki bi ga sicer kolektiv moral plačati skladu. Tako se pri kolektivu oblikujejo namenska sredstva na posebnem računu. Kolikor ob koncu leta ta sredstva izkazuje primanjkljaj, ga morajo zavarovanci kolektiva pokriti sami iz svojih čistih osebnih dohodkov, ali pa ga mora pokriti kolektiv iz lastnih skladov. Če pa sredstva preostanejo, jih lahko kolektiv porabi za napredek varstva članov svojega kolektiva.

Iz navedenega sledi, da moramo temeljito pregledati, kakšno je stanje pri nas in kaj bomo ukrenili, da odstotka za zdravstveno zavarovanje, ki nam ga bo določila skupščina komunalne skupnosti, ne bomo prekorajčili. Zato bi bilo konkretno obravnavanje posameznih problemov po organizacijskih enotah podjetja nad vse nujno in le konkretni predlogi bodo lahko pripeljali do končnih sklepov in ukrepov, ki bodo pomagali rešiti pereče probleme s področja zdravstvenega in socialnega zavarovanja v našem kolektivu.

Predvsem smatramo, da so v prvi vrsti dolžne kadrovske službe organizacijskih enot s kadrovsko službo centrale podjetja. HTV komisijami in oddelkom izdelati temeljite analize o gibanju odstotka nesposobnih za delo, o izgubljenih delovnih dnevih na enega bolnika, o izgubljenih delovnih dnevih po grupah obolenj itd. ter na podlagi teh ana-

liz preiti na konkretno delo za izboljšanje stanja v podjetju.

Pri vsem tem pa moramo imeti v ospredju preprečevanje obolenj in nesreč z razvijanjem preventivne dejavnosti in proučevanjem vzrokov najpogostejših obolenj. Analizirati in proučiti moramo zdravstveno stanje oz. izostanke tistih delavcev, ki imajo svojo obdelovalno zemljo, ki so podvrženi alkoholizmu, in tistih delavcev, ki jim je dodatni zaslužek drugod bolj pri srcu kot redno in intenzivno delo v podjetju. Dalje je treba proučiti vpliv smotrnejšega izkoriščanja oddiha in rekreacije, posebej še vpliv letnega oddiha in vpliv prehrane in stanovanja ter še posebej toplega obroka na zdravstveno stanje članov kolektiva. Težiti moramo k izboljšanju delovnih pogojev z ustreznimi ureditvami delovišč. Razmisliti je tudi o uvedbi laične kontrolne službe bolnikov na domu in po novi uvedbi stimulativnega premijskega sistema za odpravljanje nesreč pri delu ter posebnega sistema nagrajevanja za primer, ko se delavec v enem koledarskem letu ne poškoduje pri delu in izven njega in če v enem koledarskem letu ne izkoristi nobenega bolezenskega dopusta.

Teh nekaj besed naj bi bilo le uvod za trdo delo, s katerim se bomo morali spoprijeti pri reševanju problematike s področja zdravstvenega zavarovanja.

Zaščitni čevlji in poškodba nog

Pri predlaganju plana HTV za l. 1962 je HTV služba opozorila delavski svet podjetja na potrebo, da se uvedejo zaščitni delovni čevlji pri vseh delih, pri katerih pride pogosto do poškodb nog. Takoj po zasedanju delavskega sveta je pisмено pozvala vsa vodstva enot, naj v smislu razprave in sklepa DS naroče po nekaj parov čevljev ter jih preskusijo na svojih deloviščih. Temu priporočilu se je odzval le lesni obrat v Skofji Loki, ki je za svoje delavce, zaposlene na žagi in pri transportu hlodovine, naročil čevlje z vloženo jekleno kapico.

Da bodo vodstva enic, delavski sveti in sindikalne organizacije seznanjene s posledicami zatiskanja ušes pred opozorili službe HTV, objavljamo nekaj podrobnosti o poškodbah nog v prvih 9 mesecih leta 1962.

V prvih 9 mesecih tega leta si je 125 delavcev pri delu poškodovalo noge. To je približno četrtina vseh poškodb pri delu. Če bi poškodovani delavci nosili zaščitne delovne zujejo naslednji podatki o vzrokih poškodb:

padec — pritisk predmeta na stopalo in prste . . .	55
ubodov . . .	30
izvinov in izpahov . . .	21
opeklin in odrgnin . . .	6
vsekanin . . .	4
ostalih poškodb . . .	9

Med poškodovanci je največ ne-kvalificiranih delavcev, ki delajo pri prekladanju in transportu materiala. Precej pa je tudi polkvalificiranih in kvalificiranih delavcev, kar je razvidno iz naslednje tabele:

visoko kvalificirani delavci	3
kvalificirani delavci . . .	31
polkvalificirani delavci . . .	27
nekvalificirani delavci . . .	63
vajenci . . .	1

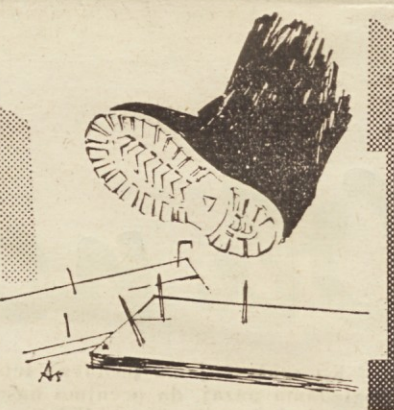
Število poškodovanih po enotah ni v sorazmerju s številom zaposlenih, kar nam znova dokazuje, da čevlje, bi teh poškodb ne bilo, ali bi bile dosti lažje, kar nam dokazuje ponekod še pomanjkljiva organizacija dela ter da opuščajo ukrepe, ki bi jih organizatorji dela morali izvajati, zavežajoč se odgovornosti za tiste, ki jim odredijo delo.

Sofer Peter Slabe je že devetintridesetkrat prevozil okrog sveta. Vsega skupaj je prevozil 1.600.000 km. Nedavno je prejel značko vzornega voznika. Pri podjetju je zaposlen že 15 let, od tega 11 let na centrali podjetja. Vsem svojim gostom želi srečno novo leto 1963

Število poškodb nog po enotah:	
Ljubljana	29
Celje	10
Maribor	25
Ljubljana okolica	6
Jesenice	14
Koper	6
Kranj	5
Ravne	7
CO Ljubljana	10
KO Maribor	3
OGP Ljubljana	8
Les. obr. Skofja Loka	1
Centralno skladišče	1

Zdravljenje oz. bolovanje je trajalo tudi čez mesec dni, povprečno za vsako poškodbo pa 12 dni. Skupno pa je zaradi poškodb nog trajalo bolovanje 1492 dni.

S tem opisom poškodb, njihovih vzrokov in bolovanja zaradi njih, želi HTV služba znova opozoriti vse tiste, ki odločajo o sredstvih za zaščito delavcev, naj razmislijo pred planiranjem sredstev za l. 1963, če tako visoko število poškodovanih nog ne terja od njih tudi zaščite zanje.

J. S.

Po desetih letih...

27 srečnih družin se je na Jesenicah po dolgih letih čakanja preselilo iz starih lesenih barak v moderni stanovanjski blok

Ljubo Tarmanovo pozna skoraj vsak »Gradisovec«, ne samo na Jesenicah, kjer že 10 let opravlja svoje delo, marveč tudi v drugih krajih, kjer ima »Gradis« svoje postojanke, saj je tovarišica Ljuba pri »Gradisu« zaposlena že od vsega začetka. (Zlobneži pravijo, da je tudi Ljuba eden Gradisovih »rekvizitov«.) Te dni smo jo našli v njeni pisarni vso nasmejano.

Vzrok te dobre volje je bil kaj kmalu odkrit. Ljuba je pred kratkim dobila stanovanje. No, kdor čaka na stanovanje polnih 10 let in se potem preseli iz barake v moderen blok, je lahko upravičeno dobre volje. Takšen dogodek je v resnici pravcata življenjska tombola.

»Letos sem pa imela res obilo sreče,« je smeje pripovedovala tovarišica Ljuba, »dobila sem uro, ker sem že več kot 10 let na Jesenicah in povrh vsega še stanovanje. Vsečila sem se prva — 15. oktober je bil tisti srečni dan.«

»O, to pa verjamem, da se zdaj počutite srečno,« sem pritrdil.

»Ja, to pa to. Res je sicer, da smo morali prej več let varčevati, da smo nabrali dovolj denarja za prispevek, ki ga je moral plačati vsak, kdor je dobil stanovanje. Dobil sem dvo in pol sobno stanovanje in morala pred vselitvijo plačati 225.000 dinarjev. Vrh tega so ob selitvi prišli še drugi stroški — nakup nove opreme in še marsikaj. No, pa glavno je, da smo se znebili barak. Dovolj dolgo smo se stiskali v tistih tesnih sobicah. Dolgi 10 let,« je tiho pristavila.

Tisto pripovedovanje res ni razveseljivo. Barake so barake. Če moraš živeti v baraki nekaj tednov ali mesecev, še nekako potrpši. Hudo pa je, če moraš v baraki preživeti dolga leta, če se v eni sami sobici s tesno kuhinjo 10 let stiska štirčlanska družina — mož in žena z dvema otrokoma. Tako je bilo tudi pri tovarišici Ljubi.

No, pa zdaj so pozabljeni vsi tisti časi, tista huda leta, ko ni bilo nobene perspektive in so se mnogi že obupani udali v usodo. Zdaj živi 27 družin — med njimi tudi družina Ljube Tarmanove — v modernem

petnadstropnem bloku na Plavžu.

»In kako ste zadovoljni z novim stanovanjem?« sem povprašal.

»Kaj ne bi bila zadovoljna,« je odgovorila tovarišica Ljuba. »Zdaj sem na svojem, v poštenem stanovanju. Prej, ko sem še živela v baraki, se nisem nikoli sprostila, nikoli nisem imela občutka, da grem iz pisarne domov. Živeli smo tik ob upravnih stavbi in že zaradi tega so me pogosto ljudje hodili spraševati to in ono ob vsakem času, popoldne in tudi zvečer.«

»Kaj pa pravijo ostali?« sem vprašal.

»Mislim, da so vsi zadovoljni. Nekoliko problemov je bilo pred vselitvijo, ker vsi niso mogli plačati tistih 6% od predračunske vsote, kolikor je bilo določeno, da mora položiti vsak, ki dobi stanovanje. No, pa smo tudi ta problem rešili, tako da so zdaj vse barake v glavnem izpraznjene.«

»Nekaj pa vam v novem stanovanju le ni všeč?« sem silil.

»Veste, tako srečno se počutim, da bi kar težko izrekla kakšno kritiko. Če pa že hočete podrobnosti, naj

bo. Torej, v glavnem so stanovanja v redu, dovolj topla, suha in sončna in tudi dovolj prostorna. Le pleskarska dela so opravljena nekoliko manj skrbno, kot bi sicer lahko bila. Edina pomanjkljivost, ki nas vse moti, pa je to, da stanovanja nimajo balkonov. To pa je tudi vse, kar bi lahko resneje kritizirali,« je povedala tovarišica Ljuba.

Pred upravno stavbo sva skoraj trčila skupaj s predsednikom delavskega sveta na Jesenicah, tovarišem Stanetom Simeonovom. Tudi on je eden izmed 27 srečnežev. Tudi on je — tako kot mnogi drugi — čakal na stanovanje polnih 10 let in se vso to dobo stiskal v baraki.

»Zadovoljen z novim stanovanjem?«

»Seveda. Pa še kako,« se je nasmehnil v odgovor.

»In pomanjkljivosti v stanovanju?«

»Balkoni. Škoda, da jih ni. Težko je pozimi vse sušiti v sobah in kuhinji. Na prostem ne smemo sušiti perila, pravijo, da to kvari podobo mesta. Že pred in med gradnjo smo dajali na to pomanjkljivost pripombe, vendar smo vedno dobili odgovor, da projekta ni mogoče popravljati. No, in tako smo ostali brez balkonov.«

Skomignil je z rameni. »Eh, pa kaj bi zato. Glavno je, da smo končno le dobili poštena stanovanja...«

drobne vesti

■ Ljubljana — Nedavno nas je obiskala sindikalna delegacija iz Zagreba, da bi si ogledala poslovanje podjetja, organizacijo varnostne in zaščitne službe, samske domove itd. Delegacijo so sestavljali: Stanko Drenski, član RO sindikata gradjevinara Hrvatske, dr. Tomislav Spoljar, gradbeno podjetje »Udarnik« Zagreb, Vladimir Mrčela, šef varnostne službe »Udarnik« Zagreb, Milan Macenović, »Tehnika« Zagreb, Velimir Basič, gradbeno podjetje »Novogradnja«, Slobodan Svast, referent HTV gradbenega podjetja »TEMPO«, Nato Staklarevič »Industri-gradnja« Zagreb, Ljubo Savarljuga in Josip Ulbrich, člani GO SS Zagreb. Delegacija se je med drugim ogledala tudi samski dom v Bavdkovi.

■ Ljubljana — Delavski svet gradb. vodstva Ljubljana je na nedavni izredni seji ustanovil 12 novih obračunskih enot. Obračunske enote upravljajo zbori obračunskih enot in strokovni sveti teh enot. Zbor obračunskih enot sestavljajo vsi člani kolektiva, dotične enote, strokovni svet pa pet do devet članov, obračunske enote. Določili so tudi posebne pristojnosti organov upravljanja. Naknadno pa bodo izdelali poseben pravilnik o medsebojnih odnosih in poseben pravilnik o obračunavanju obračunskih enot.

■ Maribor — Sindikalna podružnica gradbenega vodstva je poslala na oddih v poštinski dom Pohorje 20 zaslužnih članov kolektiva. Podružnice, posnemajte jih!

■ CO Ljubljana — V centralnih obratih se je prejšnji mesec sestala komisija sindikalnega odbora podjetja za šport in rekreacijo. Na sestanku so obširno govorili o rekreaciji delavcev, športni dejavnosti podjetja in se pogovorili o pripravi na zimski športni dan.

PRED POTRĐITVIJO STATUTA PODJETJA

V sedanjem času je v polnem razmahu akcija za formiranje novih statuten podjetij. Predlog osnutka nove ustave je dal primeren poudarek tej notranji zakonodaji, katere posledica bi morala biti urejenost notranjih razmerij v kolektivih, kar je tudi poglavitni smisel teh predpisov. Z namenom, da bi tudi v našem kolektivu uresničili ta tako pomemben smoter, smo že pred več meseci pristopili k načelnemu reševanju obstoječih problemov. To smo storili v želji, da bi rešitve v čim večji meri predstavljale dejanski odraz zahtev naše dosedanje življenjske prakse, hkrati pa predstavljale utemeljene programske osnove za bodoče delo. Usklajenost naših interesov znotraj kolektiva ter istočasno oblikovanje pravičnih in ustreznih odnosov do družbene skupnosti (kar izvira, prvo iz notranje problematike, drugo pa iz naših osnovnih obveznosti do družbene skupnosti), je bila naloga, ki je ni mogoče enostavno rešiti. Raznosterost možnosti rešitev posameznih ključnih vprašanj pa je po svoji plati precej doprinesla k temu, da so posamezne določbe predloga statuta doživele preostro kritiko. Vendar pa smo ne glede na to med prvimi, ki problematiko notranjih odnosov rešujemo v luči nove ustave.

Komisija, ki jo je za izdelavo statuta imenoval delavski svet podjetja, je imela po izvršeni razpravi v kolektivu svojo zadnjo sejo, na kateri je analizirala pripombe in spreminjevalne predloge kolektivov organizacijskih enot. Že prva bežna analiza celotnega gradiva je pokazala spet raznolikost mišljenj, kar je sicer pravilno, saj je iz tega razvidno mišljenje kolektiva, vendar pa se moramo zavedati, da potem, ko bo statut potrjen, ne smemo in ne moremo delati mimo njega, ampak se bomo morali držati naše »ustave« in jo uresničiti v vsakdanji življenjski praksi.

● Za ekspoziture čas še ni dozorel

Ker je bilo največ pripomb prav na predlog, da se v organizacijski shemi podjetja predvidi oblika ekspozitur, katera naj bi zagotovila v organizaciji manjše enote kot so sedanja gradbena vodstva, omogočila posameznim vodjem detajlnejši pregled, večjo mobilnost in postavila sistem delavskega samoupravljanja na širšo osnovo, je bila komisija mnenja, da čas za realizacijo tega predloga še ni dovolj zrel in je oblika ekspoziture iz organizacijske sheme črtala. Nesporno je, da bomo v perspektivi verjetno do takih oblik notranje organizacije prišli. Pri tem ime res ni važno, pomembna pa je funkcija tega organizacijskega principa. Vendar pa je analiza odgovorov na predlog statuta pokazala, da trenutno zato še ni razumevanja, zaradi česar je bilo osvojeno mnenje, naj se organizacijske spremembe in predlogi v tem smislu postopno uvajajo v notranja razmerja ter glede tega ni pozitivno, če perspektiva organizacijske strukture podjetja prehitava dejansko stanje in potrebe.

● Poslovne enote in samoupravljanje

Precej mnenj kolektiva je obravnavalo tudi vprašanje naziva naših delovnih enot. Čeprav je to problem povsem formalnega značaja, ga ne kaže zavračati na sploh, ampak je bilo treba najti ustrezno rešitev. Lahko rečemo, da je predlog komisije delavskemu svetu v tem primeru zadosti posrečen, saj naziv »poslovna enota«, pri čemer obdržimo še naslov gradbenih vodstev, gradbišč in obratov, v celoti ustreza in vsebuje vse elemente značaja oziroma funkcije naših enot v organizacijskem okviru vsega podjetja.

V želji, da bi naš statut vsestransko ustrežal delovni praksi in programu notranjega razvoja je predlog izpopolnjen prav na področju obračunskih enot, kjer so dodane določbe o njihovem položaju in funkciji. Tako smo v glavnem zadeli tudi glede potrebe, da se sistem samoupravljanja postavi na čim širšo osnovo in zagotovi organom upravljanja materialno osnovo, brez katere bi pa celoten sistem samoupravljanja imel povsem formalen značaj.

Daljša razprava v komisiji je bila namenjena tudi sistemu upravljanja glede formiranja oziroma načina volitev delavskega sveta podjetja. Sedanji način ter njegov delegatski način je znan. Sindikat pa je predlagal, naj bi vsako poslovno enoto zastopal po en član ne glede na število članov kolektiva enote, preostali dve tretjini članov delavskega sveta pa bi se volili iz vrst članov kolektiva ne glede na pripadnost posameznika, iz katere enote je.

Res je sicer, da bi tako kvaliteta dela delavskega sveta občutno narasla, mnenja se ne bi oblikovala toliko po tem, kaj enoti koristi in kaj ne. Vendar pa bi tako dejansko formalizirali volitve, ker v naših merilih in razmerah res ne moremo zahtevati od članov kolektiva, da bi vsak vsakega poznal.

Predlog je formuliran tako, naj ostane sedanji veljavni sistem. Pri tem pa velja poudariti, naj se člani delavskega sveta podjetja zavedajo članstva v njem v tem smislu, da so člani delavskega sveta ne pa zastopniki enot in borci za njihove težnje. Sicer se usodne napake niso v sedanjem delu pojavljale, resnično pa je tudi dejstvo, da imamo enotnost kolektiva in koristi le prevečkrat bolj na jeziku kot na v praksi. Želeno bi bilo predvsem obratno.

Kolektiv nekaterih organizacijskih, oziroma po novem poslovnih enot, so predlagali, naj bi se članstvo v delavski svet ne vezalo na številčnost kolektiva enote, ampak naj bi bile le zastopane z enakim številom članov. Takega predloga komisija ne more priporočiti delavskemu svetu podjetja, ker zanj ne govori nobena utemeljitev. Težko bi na tej podlagi govorili o upravičenosti zastopstva številnih volivcev, ki zaradi takega načina volitev ne bi imeli možnosti vpliva na delo delavskega sveta podjetja, čeprav je v predlogu statuta predvsem poudarjen značaj in funkcija članov delavskega sveta podjetja ne pa zastopstva.

● Organizacija in vloga centrale

Tudi v organizaciji centrale je prišlo na predlogih do pomembnejših sprememb. Tu se je treba zavedati predvsem pomembne vloge tehničnega sektorja, njegove organizacije ter zasedbe delovnih mest. Prav zaradi tega, ker je bila doslej vrsta delovnih mest nezasedena, trpi delo in bi bili uspehi lahko večji, kot so. Po predlogu komisije se ta sektor deli v tri skupine, in sicer operativni del (kjer je predvsem poudarjena funkcija priprave del in tehnične kontrole), katerega delovno področje je koordinacija dela naših obratov in strojne službe ter skupina oddelkov in referatov (plan, statistika, referat za investicijsko izgradnjo itd.).

Prva dvema deloma tega sektorja načelujeta dva glavna inženirja, ki sta podrejena in odgovorna tehničnemu direktorju, ostali šefi oddelkov, plan itd. pa so neposredno podrejeni tehničnemu direktorju. Vsi kolektivi naših enot so enotnega mnenja o pripravi dela in njeni odgovorni funkciji: vsi pa morajo biti informirani, kako težko je dobiti ustrezne strokovnjake na ta delovna mesta, ker sedanji sistem kadrovske politike postavlja ogromne težave na pot realizacije te zamisli.

Glede ostalih služb ni bilo kakšnih bistvenih pripomb, tako da ostane predlog v glavnem v veljavi.

● Odraz potreb podjetja

Komisija se je trudila pri svojem delu, da bi zadostila zahtevam ustavnih določil in sestavila tak predlog statuta, ki bi ustrežal predvideni vsebini po predlogu ustave. Pri delu je upoštevala vse utemeljene in ustrezne predloge kolektivov enot, tako da bo statut res odraz potreb vsega kolektiva podjetja. Tudi naši kolektivi po enotah so pripravili obširne razprave o predlogu statuta, tako da smo na tej osnovi v komisiji lahko delali. Omeniti kaže pa še, da so prav vsi kolektivi naših enot poslali obrazložena mnenja o predlogu statuta, razen Kranja, strinjajo in nič več, kar pa je le premalo in kaže na odnos do notra- od koder je komisija prejela le kratko vest, da se s predlogom statuta njih problemov, ki ni pravičen.

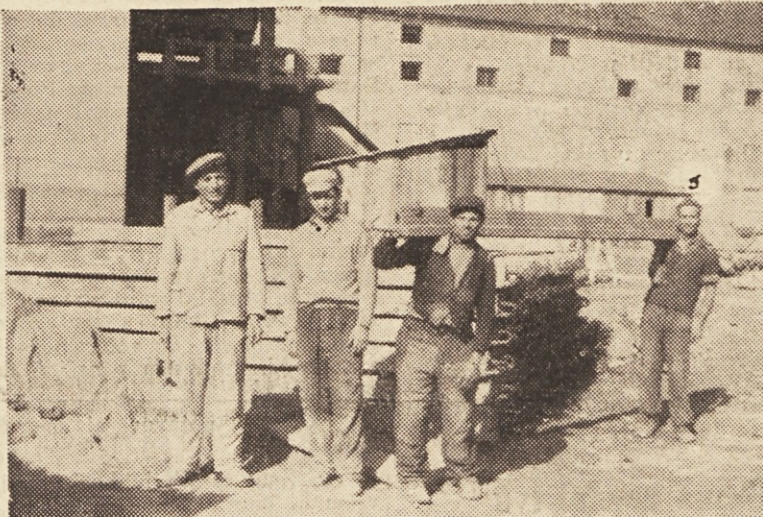
O predlogu statuta bo sklepal delavski svet podjetja v začetku januarja. Analiza predloga bo na samem zasedanju pokazala, ali njegova določila ustrezajo potrebam prakse. Dobro bi bilo, če bi s statutom dobili predpis, ki bo v osnovah uredil našo notranjo problematiko. Če pa jo bo še dobro uredil, bo za vse nas to še toliko boljše.

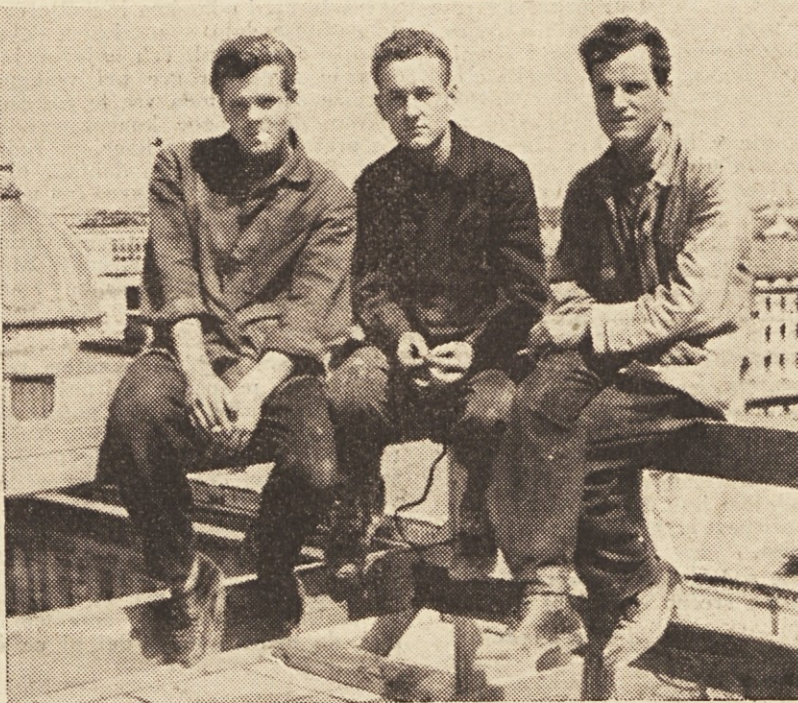
Tudi mladina je dobila svoje osrednje vodstvo. Izvolili so mladinski odbor podjetja. Na sliki sekretariat LMS Gradisa

V podjetju imajo tudi žene vse možnosti družbenopolitičnega izobraževanja. Mlada dekleta iz knjigovodstva na predavanju o statutu

Za lepo izdelane Rapid nosilce za novo pekarno v Mariboru gre priznanje specialistom na sliki: Alec, Peklar, Bistovič in Vnuk

Mladi kleparji pri opoldanskem počitku

Deset- in petnajstletniki gradbenega vodstva Ljubljana potem, ko so prejeli nagrade

drobne vesti

■ **Jesenice** — Upravni odbor gradbenega vodstva Jesenice je na eni izmed zadnjih sej razpravljal o progresivni obdavčitvi edinic. V načelu se strinjajo, da je treba negativnim edinicom finančno pomagati, nikakor pa ne s tem, da bi se ta prispevek plačeval na podlagi kakršne koli lestvice. Ta sredstva naj bi se dajala kot posojilo in ne kot definitivne dajatve. Nekateri so bili mnenja, naj se slabe edince ukinejo. Govorili so tudi o skladiščnem poslovanju ter sklenili, da bodo postavili stalen skladiščni kader, kateri bo lahko tudi odgovarjal za material.

■ **Maribor** — V Mariboru so sklenili, da bodo zamenjali vse stare sindikalne knjižice za nove in jih delili brezplačno. Komisija za ženska vprašanja pa bo pripravila obširen program za novoletno jelko oz. prihod dedka Mraza.

■ **Poreč** — Podjetje je v Poreču prevzelo gradnjo počitniških hišic v vrednosti za 360.000.000 din. Pri gradnji so angažirana gradbena vodstva in gradbišča Jesenice, Koper, Kranj, Ljubljana in Zalog. Delo mora biti izvršeno do 15. aprila. Delo se vrši v okviru gradbišča Koper, v Poreču pa ga vodi sektorski vodja tovariš Damjan.

■ **Maribor** — Na nedavnem sestanku upravnega odbora so razpravljali o gradnji stanovanj za tržišče. Površina enega stanovanja bi obsegala 56 m². Tka stanovanja bi bila primerna tudi za delavce gradbenega vodstva ter bi jih vsako leto lahko zgradili nekaj za lastne potrebe. Razpravljali so tudi o gradnji novega samskega doma, ki naj bi bil zraven starega. Dom naj bi zadovoljil potrebe 160 delavcev. Razpravljali so tudi o organizaciji zdravstvene službe in o kontroli bolnikov.

■ **Ravne na Koroškem** — Prejšnji mesec je bila na Ravnah na Koroškem razširjena seja sekretariata sindikalnega odbora podjetja, na kateri so razpravljali o progresivni obdavčitvi izrednega dohodka.

■ **Ljubljana** — Osmega decembra je bilo v Ljubljani prvo posvetovanje mladinskih funkcionarjev Gradisa. Posvetovanja so se udeležili vsi predsedniki mladinskih organizacij edinic. Na seji so razpravljali o delu mladine v naših edinicah, izobraževanju, kadrovanju in drugih mladinskih vprašanjih. O podrobnostih sestanka bomo še poročali.

■ **CO Ljubljana** — Upravni odbor centralnih obratov je nedavno razpravljal o poročilu predsednika komisije ing. Marinčiča o predlogu investicijskih nabav za leto 1963. Sklenili so, da pri komisiji za investicije v podjetju vztrajajo, da se mora za kovinske delavnice, avtoparka in mehanizacijo ločeno odobriti posamezne investicije. Razpravljali so tudi o nepravilnostih, ki jih je ugotovila inventurna komisija, ter sklenili, da zadolžijo tov. Torkarja, naj nepravilnosti, ki so bile ugotovljene pri delu posameznih komisij, sporoči na proizvodnem sestanku mojstrov.

■ **Skofja Loka** — Tudi v Skofji Loki so sklenili, da bodo postrili kontrolo nad bolniki ter da bodo tako ločili poštene od nepoštenih. Nadalje so razpravljali o planu investicij za leto 1963.

Andrej Gorčenko odhaja v zaslužni pokoj

Kolektiv gradbišča perutninske farme Ptuj se je lepo poslovilo od Andreja Gorčenko, ki je po več letih naporne dela v našem kolektivu odšel v zaslužni pokoj.

Tovariš Gorčenko je bil vedno vreden in pridni delavec. Na delo je hodil vsak dan peš 8 km in nazaj. Seboj je nosil piščalko, s katero je opozarjal voznike motornih vozil, če je naredil cestni prekršek. To mu je bilo za tolažbo na poti domov in v službo. Pot, ki jo je prehodil v službo in nazaj, je dolga 98 tisoč kilometrov.

Gorčenko je bil vedno dobre volje in tovariš do sodelavcev, zato so delavci ob poslovnih organiziranih nabiralno akcijo, ki se je pozitivno odrazila. Zbrali so 6800 din in za ta denar kupili ročno uro ter priredili malo zakusko. Tov. Pernat, gradbeni tehnik, je spregovoril nekaj besed, v katerih se je globoko zahvalil za ves vložen trud in naporno delo v našem kolektivu.

Alojz Zorec

Naši fantje pri vojakih

Pred 21 leti — 22. decembra 1941 — je tov. Josip Broz Tito ustanovil v majhni vasi Rudo prvo proletarsko brigado, ki je bila sestavljena iz najhrabrejših in najboljših partizanskih borcev. Ta dogodek je prišel v zgodovino naših narodov in postal pomemben mejnik v razvoju našega narodnoosvobodilnega gibanja. Zato proslavljamo 22. december kot rojstni datum slavne, herojske jugoslovanske ljudske armade.

Ob dnevu Jugoslovanske ljudske armade, predvsem pa za novo leto 1963 je uredništvo Gradisovega vestnika prejelo več pisem in častitk, ki jih pošiljajo naši delavci, ki se nahajajo na odsluženju vojaškega roka.

Med drugimi nam piše Stefan Malešič, ki služi vojaški rok v Požarevcu, da se ima v vojski dobro ter želi celotnemu kolektivu obilo uspeha pri delu. Posebno naglašja, da se bo po vrnitvi iz JLA ponovno vrnil v naš kolektiv.

Takih in podobnih pozdravov je še mnogo.

Tudi Ahmo Smajič, ki služi vojaški rok v Prištini, piše, da se pogosto spominja članov kolektiva in vseh njegovih bližnjih sodelavcev. Prav lepo pozdravlja tudi delovodjo Zevnika iz Kranja.

Anton Hamer, ki služi vojaški rok v Knjaževcu, piše med drugim: Koriš in prihod novega leta 1963: Že v začetku mojega pisma naj navedem, da sem bil vedno ponosen kot član podjetja Gradis, na podjetje, ki uživa ugled po vsej naši deželi. Posebno me je razveselilo, ko sem tudi v Srbiji slišal za naše podjetje, o katerem so dajali same pohvale... Tako se je glasilo dve strani dolgo pismo, ki ga zaradi prostora, žal, ne moremo v celoti objaviti.

Pozdrave in čestitke za novo leto so nam še poslali: Franc Munda iz Beograda, Ivan Tomašek iz Skopja, Vinko Valentin iz Smederevske Palanke, Jože Cebek iz Modriče, Rudi Polak iz Zagreba, Stanko Kukovec iz Slavonskega Broda, Vinko Srol iz Slavonskega Broda in drugi.

Svojih tovarišev, ki služijo vojaški rok širom domovine, se spominja tudi sindikalna podružnica Gradis Maribor s predsednikom tovarišem Francem Graifonerjem na čelu z željo, da se vsi zdravi in zadovoljni čimprej vrnejo. Tej čestitki se pridružujemo tudi mi.

Srečno novo leto 1963.

GRADISOV VESTNIK ★ Stran 4

Kadrovsko vse ve...

Pravim vam, da je dobro, da imamo pri nas kadrovsko-socialno službo. Ta služba ve res vse. Evidenca? Ph, malenkost! To je sploh abeceda naše kadrovske službe. V kadrovski vedo točno, koliko je v podjetju inženirjev, koliko delavcev, koliko tehnikov. In tako dalje. Vse točno — do zadnjega kurirja in vratarja. In vse v odstotkih in v indeksi! Seveda pa ve kadrovska še dosti več: kako ta ali oni delavec živi, kako se počuti, kaj ga tare in tako dalje. Skratka — vse ima ta služba v malem prstu.

Pa se oni dan spomni tovariš X, da bi poiskal v podjetju (k sreči se to ni zgodilo pri nas) tovariša Y. Toda — kako naj ga dobi? Hm, rešilna misel! Kadrovska je vsel!

Zavrti telefon. »Prosim, kje dela tovariš Y?«

»Trenutek, takoj povem,« zamrmra onstran telefonske žice.

»Pri čevljarjem mostu je zaposlen.«

Tovariš X se zahvali za pojasnilo in oddirja na Čevljarji most. Celu uro išče tam gradbišče, toda zaman. Ves upehan teče na pošto in spet pokliče kadrovska.

»Prosim, to bo pomota. Pri Čevljarjem mostu ni nobenega gradbišča...«

»Oh, seveda. Oprostite, pomota. Tovariš Y je zaposlen v Čevljarji ulici...«

Tovariš X spet hiti v Čevljarjo ulico, ki je čisto na drugem koncu mesta. Slednjič vendarle najde tam gradbišče. Toda vodja gradbišča zmiguje z rameni. »To bo pomota! Pri meni ni nobenega Y...«

Zdaj je X čisto obupan. Že tri ure teka po mestu, v čevlje mu že vdira voda, pa še vedno ne ve, kje dela njegov prijatelj X. Spet zavrti telefon.

»Poslušajte, kakšna kadrovska pa je to! Že tri ure ga iščem, pa ga ne dobim. Ni ga ne na Čevljarjem mostu, ne v Čevljarji ulici...«

Onstran žice molk... Potem se nekdo vendarle oglasi: »Počakajte malo! Bomo se enkrat pogledali...«

X nestrpno vrti v rokah telefonsko slušalko. Slednjič v slušalki nekaj zahrešči...

»Halo, halo? Ja, zdaj smo pa le našli vašega tovariša Y. Veste, se stalno menjavajo. On ne dela v Čevljarji, marveč v Krojaški ulici...«

Tovariš X je blažen. »Najlepša hvala!« še zakriči v telefon.

Po treh urah je končno našel tovariša...

Pa recite, če ni res, da kadrovska ve vse...

Pisma uredništvu

Tov. Ferdo Raner iz kovinskih obratov v Mariboru nam je poslal dopis pod naslovom »Zakaj ila svicarski sir luknjok«. V dopisu opisuje, kako je 13.390 ur čakal na rešitev njegovega potovanja v Švico za specializacijo v obdelavi aluminija. V dopisu opisuje birokracijo in tegobe, na katere naleti človek, preden si lahko preskrbi vizo za potovanje v tujo. Ker je dopis vedno zanimiv, ga bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil. Isto velja tudi za priložene verz.

Prav tako nam je Aleksander Fehar z gradbenega vodstva Ljubljane poslal kup pozdravov in čestitk za novo leto ter bomo prav tako del njegovih verzov, kolikor bo prostor, objavili v prihodnji številki.

Vsem članom kolektiva, ki so kakor koli sodelovali pri pisanju ali pošiljanju člankov v preteklem letu, se za njihovo sodelovanje iskreno zahvaljujemo z željo, da tudi v prihodnjem letu čimveč pišejo in s tem prispevajo k pestrosti našega časopisa.

Vsem sodelavcem in vsem članom kolektiva srečno novo leto 1963.

Urednik

Dograjena je mešalnica močnih krmil v Ptuj

Na Bregu pri Ptuj je kolektiv Gradbenega vodstva Maribor dogradil do sedaj največji in najsodobnejši objekt v občini Ptuj — mešalnico močnih krmil. Slavnostno otvoritev, kateri je prisostvovalo preko 1000 občanov in povabljenec, je bila na občinski praznik občine Ptuj.

Slavnostni govor sta imela direktor nove tovarne Maks Muršec in predsednik zbora proizvajalcev Ivan Veble. Potem ko je pozdravil občane in goste, je še posebej naglasil, da predvideva perspektivni razvoj kmetijske občine Ptuj predvsem boljše preskrbo z reprodukcijskim materialom, vlaganjem investicijskih sredstev v vse panoge kmetijstva. Nato je govoril o pomenu nove mešalnice močnih krmil ter se zahvalil članom kolektiva »Gradis« za njih uspešno in po-

KAJ JE POVEDAL NAŠ »ADVOKAT«

Kadar ne priznaš računa...

Naš pravni referent, tovariš Kunej pravi: »Naši tehnični in komercialni kadri bi morali imeti vsaj osnovno pravno znanje.«

Kot večina velikih podjetij ima tudi »Gradis« svoj pravni oddelek — pri nas je pravzaprav ta oddelek skrčen le na enega samega referenta — tovariša Kuneja. Tokrat smo vzeli »na muho« našega »advokata«, našega pravnega referenta.

»Ne poznam sicer organizacije pravne službe v Gradisu, toda zdi se mi, da je vsa ta služba centralizirana na enem mestu oziroma v eni osebi,« sem začel pogovor.

»Tako nekako je res,« je odvrnil tovariš Kunej. »Vse večje in pomembnejše pravne zadeve rešujem sam. Imam sicer še enega pomočnika, ki pa dela v našem podjetju le honorarno in rešuje predvsem razne zemljiškoknjižne zadeve.«

»Iz tega bi lahko sklepal, da imate kar dovolj dela?«

»Vsekakor. Res je sicer, da manjše zadeve rešujejo edini same, vendar pa je še vedno dovolj zadev, ki jih edini ne morejo same rešiti. Zato bi bilo idealno, da bi imeli vodje kadrovskih služb na edinicah vsaj prvostopenjsko fakultetno izobrazbo, tako da bi lahko samostojno reševali večino upravnih zadev, pa tudi razne manjše zemljiškoknjižne in delovno-pravne zadeve. Zadnje čase, ko se vse bolj razvija gradnja za tržišče, imamo vedno več dela z urejanjem zemljiškoknjižnih odnosov. Prodaja stanovanj na tržišču namreč terja, da te odnose hitro urejamo, saj mora lastnik, ki kupi stanovanje, dobiti tudi pravico, da se lahko vknjiži v zemljiško knjigo kot organ upravljanja.«

»Kaj pa pravde z investitorji, ki slabo plačujejo svoje obveznosti?« me je zanimalo.

»Teh sporov je bilo lani ogromno, tako da smo imeli pravd z nediscipliniranimi investitorji čez glavo dovolj. Na srečo so te pravde zdaj popustile, sporov z investitorji je letos znatno manj in jih bo vedno manj. Za to se imamo zahvaliti naši splošni politiki, ker se trdno držimo tega, da nam dajo investitorji avanse in pa da zahtevamo od bank potrdilo, da je za gradnjo, ki jo naroči investitor, na voljo dovolj finančnih sredstev. Lani pa smo imeli z investitorji strašanske težave — skozi najrazličnejše pravde je šlo za več kot dve milijardi sredstev.«

Pomanjkljiva organizacija

»Čeprav letos ni več toliko pravd z nediscipliniranimi investitorji,« je nadaljeval tovariš Kunej, »pa imamo še vedno tu in tam razne spore s posamezniki, z raznimi obrtniki, subakordanti in drugimi posamezniki, ki za nas delajo razne usluge ali pri nas kupijo razne materiale. Se več sporov in pravd pa imamo z dolžniki, predvsem z našimi delavci, ki na lepem zapustijo službo.«

»Ali teh pojavov ni mogoče preprečiti,« sem vprašal.

»Seveda bi jih lahko, toda je zelo težko. Predvsem bi morali stremeti za tem, da bi naši delavci čim manj fluktuirali, torej, da bi imeli čim bolj stalno delovno silo. Žal pa je ne samo v našem podjetju, marveč v vsem gradbeništvu delovna sila še zelo nestaljena. Zelo redki so delavci, ki regularno odpovejo delovno razmerje, tako da lahko od takega delavca še pred odhodom iz podjetja dobiš vse, kar mu je podjetje dalo — predvsem delovno obleko, razno manjše orodje itd. Teh pojavov je pri nas ogromno. Res je sicer, da gre pri vsakem posamezniku za manjše zneske, toda vse te manjše vsote, ker jih je veliko, dajo konec koncev vendarle večji znesek. Po pravni poti gre z izterjavo tudi zelo težko in počasno. Plačilni nalog že dobimo, toda težave so z izvršbo tega naloga. Delavec čez noč izgine — neznano kam. Obračamo se sicer na njegov dom, v njegov rojstni kraj — toda v mnogih primerih tudi njegovi domači ne vedo dosti povedati. Zato moramo dosti te imovine odpisati. Sploh pa je s temi zadevami ogromno dela, plačila taks, kolkov in podobno,« je pripovedoval tovariš Kunej.

»Poseben problem v našem podjetju je tudi organizacija,« je spet povzel naš pravni referent. »Naša evidenčna služba je zelo pomanjkljiva, šepa celo v edinicah, kaj šele v centrali. Naša evidenca bi morala biti takšna, da bi glavni direktor jutraj, ko sede za mizo, dobil točno poročilo, koliko ljudi na vseh naših gradbiščih je na delu. Če bi bila naša organizacija res dobra, bi moralo to poročilo biti točno do zadnjega delavca. Žal pa celo edini nimajo prav točne evidence, koliko ljudi je ta ali oni dan na delu. Največ krivde za to zadene delovodje, ki ne javljajo sproti vseh sprememb. Večkrat se pripeti, da delavca osem dni ni na delo. Morda je to

star delavec in delovodja si misli: »Počakajmo malo, saj se bo vrnil.« Po predpisih pa bi mu morali takoj odpovedati, če se v roku 8 dni ne javi na delo ali če ne sporoči, da je zbolel. Takih primerov ni malo. Tudi sprememb, da delavci odhajajo na druga gradbišča ali v druge edince, ne javljajo vedno sproti, prav tako niso vselej sproti javljeni samovoljni odhodi iz našega podjetja.«

Potrebno je vsaj osnovno pravno znanje

»Kot sem že uvodoma omenil,« je znova povzel tovariš Kunej, »bi našemu osnovnemu tehničnemu in komercialnemu kadru — zlasti delovodjem in tehnikom — morali posredovati vsaj osnovno pravno znanje. Zaradi teh slabosti — ker nimamo jasnih in točnih pogodb, ker ne znamo pravilno reklamirati in tako dalje — izgubljam po nepotrebnem številne pravde.«

Poglejte primer! Delovodja ali tehnik ali šef komercialne v katerikoli edinici ali na gradbišču dobi račun. Zdi se mu morda, da je račun previsok in ga zavrne z enostavno pripombo: »Zavračamo račun.« Takšna reklamacija pravzaprav ni nič in nič ne velja, kajti reklamacija mora biti zelo jasna, precizna. Potem se vsa reč ponavlja še nekaj časa vleče in čez mesec dni ali še pozneje pride do tožbe. Le malo naših delovodij in tehnikov pa ve, da je treba precizno reklamirati v roku 8 dni. Vse poznejše reklamacije povročajo na sodišču številne težave, obilico dela in nepotrebnega izgubljanja časa.

Ali drug primer! Nekdo dobi račun in pravi: »Tega računa ne bomo priznali.« Pride do spora. Ko pa hočem ugotoviti, v čem je jedro spora, se prav tisti človek, ki je sprva dejal: »Računa ne priznamo,« na vsem lepem premisli in pravi: »Ah, pa pustimo, pa plačajmo račun.«

Veliko sporov je tudi med obrtnimi, montažnimi in drugimi podjetji in našim kolektivom. Večkrat obrtniki pri svojem delu na stavbi poškodujejo ta ali oni del zgradbe — parket, stene, vrata itd. To škodo bi bilo treba sporazumno ugotoviti takoj, na mestu samem, ob navzočnosti obeh strank — tiste, ki je naredila škodo in tiste, ki zahteva povračilo. Pri nas je pa pogosto tako, da takšne zadeve urejamo prepozno, brez poprejšnjih pogodb, pri čemer jasno pride do nesoglasja.

Tudi pri delovno-pravnih odnosih smo včasih zelo nerodni. Vzemimo, da se ta ali ona edinica želi znebiti slabega delavca. Običajno se pri tem poslužujejo v edinicah poti, ki je najbolj tvegana in težka — disciplinske preiskave, čeprav imamo dovolj možnosti in potov, da bi te zadeve urejali uspešno in povsem zakonito s formalno-pravne plati.

Včasih nastanejo velike težave tudi zaradi izredno kratkih rokov. Od sodišča dobimo včasih zadevo, na katero je treba ugovarjati v roku 3 dni. Če se ta zadeva nanaša na Ljubljano, je lažje, precej težje pa je, če gre za Maribor, Ravne ali Koper. Res je sicer, da se o zadevi lahko na hitro pogovorim po telefonu, toda večkrat je treba na sodišču operirati z dokumentacijo, ki je ni mogoče dobiti v tako kratkem roku.«

Pripraviti bo treba nekaj seminarjev

»Seveda je pa res,« je nadaljeval naš pravnik, »da je pravna materija na področju gradbeništvadokaj težka. Znano je, da so spori v gradbeniški stroki najtežji in najbolj zapleteni, zato se sodniki teh zadev vedno otepajo. Pravni predpisi na tem področju so še močno pomanjkljivi ali pa jih sploh ni. Vsaka gradbena pogodba vsebuje še vrsto elementov, ki jih ni mogoče vseh naprej predvideti, kajti ne gre samo za kunoprodajne in delovne elemente, marveč še za vrsto drugih podrobnosti, kot so jamčevalne pravice, podaljšanje rokov, plačilne zamude, vprašanje kvalitete in podobno.«

Vsekakor bo pa v našem podjetju potrebno čvrstje in solidneje organizirati kadrovsko-socialno službo ter skrbeti, da bo le-ta bolj podrobno poznala razne pravne predpise, kar predvsem velja za vodje kadrovskih služb po naših edinicah.

Predvsem pa bo treba čimprej organizirati nekaj krajših seminarjev in tečajev, na katerih bi širšemu krogu tehničnega, komercialnega kadra in kadrom, ki delajo v kadrovskih oddelkih, dali vsaj osnovno pravno znanje. V kolikor mi je znano, kadrovska služba že pripravlja programe za ten seminarje in tudi strokovni kolegij je že o tem razpravljal. Take res ne bo zaprek, da bomo s temi seminarji pričeli že v januarju. Prepričan sem, da bi ti seminarji v marsičem koristili in denar, ki ga bomo zaradi porabil, ne bo nekoristno naložen.«

žrtvovalno delo. Ob zaključku pa je še dejal, da se s tem pomembnim gospodarskim objektom oddolžujejo vsem borcem ptujskega območja, ki so dali svoja življenja za srečno blaginjo bodočih pokolenj.

Nov objekt — tovarno močnih krmil — je zbranim »predstavil« direktor mešalnice. Dejal je, da znaša proizvodna zmogljivost, računana za 280 dni obratovanja v 2 izmenah, 16.000 ton oziroma pet ton na uro. Po karakterju je mešalnica specializiran obrat, ki bo zadovoljeval predvsem potrebe perutninske farme Ptuj in farme bekonov.

Za planirano proizvodnjo bo mešalnica potrebovala nad 7568 ton žitaric, 1565 ton otrobov, 4377 ton oljnih pogač, 445 ton ribje moke, 595 ton mesne moke itd.

Uskladiščenje surovin je zasnova-

no enotno. V pritličju je prostor za uskladiščenje surovin v vrečah, v etaži pa 21 celic za uskladiščenje rižunega blaga s skupno prostornino 2520 m³, za uskladiščenje končnih izdelkov pa je na razpolago 525 m³ talnega skladišča.

S pripravljalnimi deli smo začeli maja 1961. Čas za gradnjo tega objekta z vsemi pomožnimi prostori je bil izredno kratko odmerjen, do marca 1962. Mešalnica bi morala biti predana v poskusno obratovanje 25. avgusta 1962. Podjetje je 13 dni pred rokom popolnoma dokončalo vsa dela, montaža strojev pa se je pričela že v februarju kljub napakam v načrtih in zimski dobi.

Posebej omembe vreden je industrijski tir, po katerem je prvič pripeljal posebni potniški vlak občane in goste k otvoritvi.

Vrednost opravljenih del znaša 190.824.000 din, od tega gradbena dela 141.444.000 din, obrtniška dela brez opreme pa 49.380.000 din.

Pretežni del obrtniških del so opravili v splošno zadovoljstvo naši kovinski obrtni v Mariboru.

Opremo je dobavila italijanska tvrdka »Ballarini«, montažo te pa izvršilo domače podjetje »Mlinostroj« iz Domžal.

Na objektih mešalnice smo opravili 10.789 m³ izkopov in zasipov, 5622 m³ nasipov, 9989 m³ opažev, vgradili pa 2324 m³ betona, 166 ton armature, 472 m³ opečnega zidu, 7219 m³ ometov ter 349 m kanalizacije.

Povprečno je bilo zaposlenih 50 ljudi.

Želimo si še več takšnih delovnih uspehov.

Kljub mrazu s polno paro

Hud mraz precej ovira, ne more pa zavreti delovnega poleta Jeseničanov — Gradnja novih objektov jeseniške železarne se razvija po planu

Peljali smo se zares imenitno. Včasih bi rekel — kot grofi. Danes pa — kot diplomati. Vsekakor je novi, črni Mercedes dovolj reprezentančno vozilo in Peter je na moč pomosno krmaril ta ponos nemške avtomobilske industrije proti Jesenicam.

Pred hotelom »Pošta« še kratek ovinek, nato čez most in navzdol po zaledenem klančku. Pred upravnim poslopjem je črni Mercedes utihnil.

Potrkali smo na vratih sobe, kjer je tablica — »Šef gradbenega vodstva«. Nič. Pritisk na kljuko, vrata se odpro. Praznina.

Potrkamo na sosednjih vratih. Vstopimo.

»Kaj ni šefa, tovariša Voyka?«

»Ima še nekaj dni dopusta.«

»Kje pa je tehnični, tovariš Božo Lukač?«

»Je šel v Skofjo Loko in v tovarno Elan.«

»Kaj pa predsednik delavskega sveta, tovariš Simeonov?«

»Ga tudi ni. Je v Ljubljani!«

»No, bo pa vsaj komercialni tu, tovariš Višnar?«

Mladi mož je smeje odkimal. »Ni ga, šel je na komunalno podjetje.«

Tak je bil uvod. Po imenitni vožnji nič kaj preveč obetajoč. Moja sopotnika — Zupan in Skofic — sta že začela obupavati. Po debeli uri čakanja in upanja sta se slednjič kar sama odpravila na pot, da uredi vsak svoje zadeve.

V razgovoru z mladim tehnikom Janezom Makovcem in tovarišico Ljubo smo kmalu izvedeli nekaj novega z jeseniškega kota.

Nov samski blok, nove delavnice in stanovanja

Jeseničani so se letos res postavili. Pred kratkim je bil tehnični prevzem novega samskega bloka, v katerem bo spomladaj našlo streho 120 samskih delavcev. Dom je že povsem opremljen, spomladaj bo treba samo še urediti kotlarno, ki bo dajala novemu bloku toploto za ogrevanje. Prihodnje leto nameravajo Jeseničani — tako so nam povedali — zgraditi še en tak samski blok. Potem bodo imeli v treh samskih blokih — prvi je bil zgrajen že pred leti — prostora za več kot 300 delavcev. Skratka, stanovanjski problem bo v glavnem rešen in barake bodo šle prihodnje leto na Jesenice v zgodovino. Vrh tega so lani postavili še novo halo, v kateri so namestili delavnice in garaže. In seveda še ena zmaga: moderen stanovanjski blok na Plavžu. Od teh stanovanj si je »Gradiš« obdržal 27 stanovanj, bolnišnica pa jih je kupila 18.

»Pozna se vam, da ste imeli zadnji dve, tri leta dobro letino,« sem pripomnil v razgovoru.

»Mi smo imeli še več let dobro letino,« se je zasmejala tovarišica Ljuba, »samo da smo takrat ves naš pridelek dajali v skupno kaso. Zdaj pa letina v glavnem ostane na Jesenicah...«

Okrog poldne je prišel še tovariš Višnar.

»Vidite, tu na Jesenicah nas mraz pošteno stiska. Bolj kot vas v Ljubljani,« nas je sprejel. »S tem mrazom so križi. Zjutraj je zemlja vsa zmrznjena, da je težko delati. Opoldne pa jo sonce tako razmehča, da je na Bevškem polju polno blata...«

Drugo jutro sem se spet poglaval proti Jesenicam, tokrat seveda ne več v elegantnem Mercedesu, marveč v navadnem, skromnem »fiču«. Toda že prve besede v upravi so me spravile v obup.

»Tovariš Voyk je šel danes v Ljubljano. Na konferenco šefov. Lukač pa tudi ni.«

Že sem imel med ustnicami neko »jugoslovansko« besedo, ko so me hitro potolažili, da se tovariš Lukač kmalu vrne.

In res ni poteklo četrt ure, ko je pribrzel v svojem »fiču«. Še nekaj je hitro uredil v upravi in že sva jo urezala proti Bevškemu polju in na Javornik, kjer prav zdaj gradijo velik nadvoz za železniško progo, ki bo povezovala stare in nove objekte železarne.

Mraz je hud sovražnik

Najprej sva ustavila ob nadvozu. Na velikem mostu, kjer bo že drugo leto tekla železnica nad cesto in mostom, ki drži čez Savo, je vse živo. Tesarji kljub mrazu pridno delajo, čeprav je treba od časa do časa ogreti roke ob ognju ali pa kar tako, da dišneš v pesti.

»Malo nerodno, kaj, betonirati v tem mrazu?« sem vprašal.

»Seveda. Poleti in jeseni pa ni bilo dela,« je odgovoril tovariš Božo, »ker še nismo dobili načrtov. Tako je pač pri nas. Vedno stare napake naših investitorjev. Ko je lepo vreme, ni načrtov. Ko pa so načrti in denar — pa ni vremena.«

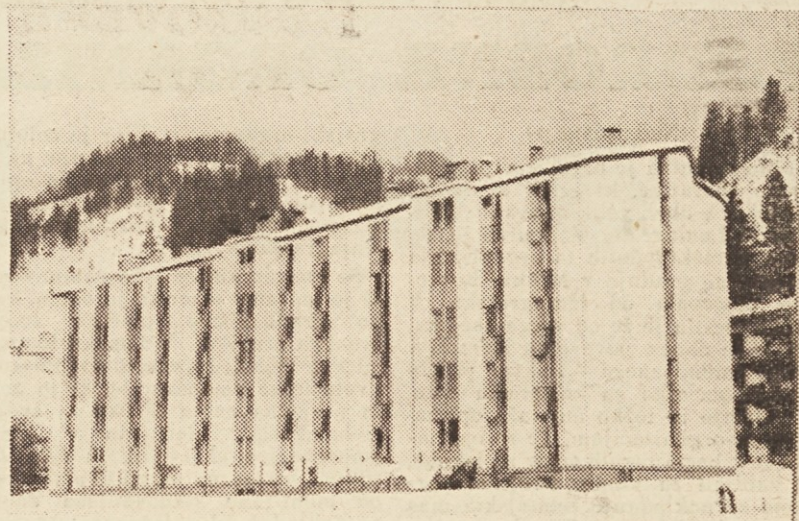
Kljub temu — je dodal — pa se mrazu ne bodo dali ugnati. Zdaj je tu okrog 30 ljudi, večji del tesarjev. Tudi na Jesenicah se je pokazala solidarnost vsega podjetja, saj je precej tesarjev prišlo na pomoč Jeseničanom iz drugih krajev. Šest tesarjev je prišlo iz Maribora, trije iz Celja, ostali pa iz Skofje Loke in Kranja.

»Če bo v nekaj dneh topleje, bo za nas imenitno,« je nadaljeval tovariš Božo. »Potem se bo že dalo betonirati. Pa tudi če mraz ne bo popustil, bomo začeli betonirati. Slo bo sicer malo težje, morali bomo beton ogrevati. Pripravljali ga bomo v nekem opuščnem tunelu, kjer bomo uredili betonarno in ga že pripravljenega vozila na gradbišče.«

Na Bevškem polju je prav tako živahen vrvež od ranega jutra do poznega popoldneva. Stirje bagri in pet buldozerjev neprestano rijejo po zemlji. »Gradiš« sedaj obzidava 120 m dolgo halo jeklovleke in koplje temelje za novo strojnico, podjetji »Sava« in »Projekt«, ki nam pomagata zaradi obilice dela, ki ga je treba hitro izvršiti, pa zdaj postavljata tako imenovano »striper-halo«.

Najhuje je proti opoldnevu, ko se zemlja zaradi sončne toplote omehča,« je nadaljeval tovariš Lukač. »Takrat se kamioni kar do diferencialov ugrezajo v blato. Pa tudi za bagre in buldozerje ni prijetno riti po mastni, razmehčani zemlji...«

Močan bager je spet zagrebel svoje jeklene čeljusti v zemljo in dvig-

nil veliko košaro, polno kamenja in prsti nad tovarnjak. Potem je kup peska in kamenja zgrmel v tovarnjak. Se nekajkrat je bagerist obrnil železno pest sem in tja in že je bil kamion poln.

Motor je zarohnel in kamion je splezal navkreber. Tokrat je šlo še

kar dobro, saj je bilo še zgodaj in sonce še ni razmehčalo zmrznjene zemlje.

»Eh, bomo že kako! Mraz nas že ne bo ugnal,« se je zasmejal tovariš Božo ob slovesu. Se stisk roke in že je odhitel v pisarno, kjer ga je čakalo novo delo.

Planski barometer za november

Plan podjetja je v celoti izpolnjen z 99 % ali 1,7 % manj kot prejšnji mesec. Ob koncu novembra je planiranih 91 %, doseženo pa je samo 90 %. Produktivnost je v tem mesecu padla za 2 %, medtem ko so delovne ure narasle za 3 %, osebni dohodki pa za 5 %. Materialni stroški so ostali nespremenjeni. Primerjava podatkov ob koncu novembra z istim obdobjem lani nam kaže pozitivno smer glede realizacije.

Podrobnejša primerjava indeksov, če vzamemo za osnovo isto obdobje kot lani, nam da naslednje rezultate za oktober in november: produktivnost se je zvečala od 117 na 118, gradbena realizacija še nadalje narašča in se je dvignila od 112,8 na 116. Skupna realizacija gradbišč, gradbena in obrtniška dela pa so se dvignila od 106,7 na 107,7. Ure še nadalje rastejo in se je indeks povečal od 96 v oktobru na 98 v novembru, prav tako naraščajo izplačani osebni dohodki od 114 na 120.

PLAN GRADBENIH EDINIC

Primerjava podatkov meseca oktobra s podatki v novembru nam kaže pozitivno smer osebnih dohodkov, ki so narasli za 5 % in opravljenih ur, ki so narasle za 1 %. Materialni stroški so ostali nespremenjeni, medtem ko so vsi drugi kazalniki nekoliko slabšajo. Skupna realizacija je padla za 0,7 %, od 100,7 % v oktobru, na 100 % v novembru, gradbena realizacija je padla za 0,1 % od 111,1 v oktobru na 111 v novembru. Produktivnost je padla za 1 %, od 111 v oktobru na 110 v novembru. Od celotnega plana gradbišč je bilo predvideno v oktobru 91 % in je to tudi doseženo.

Obrati skupaj — Skupna realizacija je izvršena s 97 %, kar je 3 % manj kot prejšnji mesec. Skupni letni plan je izpod predvidenega in

znaša 88 %, tj. 3 % manj od planiranega do konca novembra. Produktivnost se je zmanjšala za 4 % in znaša 110 %, medtem ko so se opravljene ure povečale za 3 %, osebni dohodki za 4 % in materialni stroški za 3 %.

Opomba: Gradbeni finančni plan se nanaša na letno izvršitev do konca novembra tega leta, medtem ko gradbena realizacija za november znaša: skupno Gradiš 111 %, g. v. Ljubljana 116 %, g. v. Maribor 134 odstotkov, g. v. Celje 86 %, g. v. Jesenice 106 %, g. v. Ravne 145 %, Ljubljana-okolica 73 %, Koper 98 %, Kranj 78 %.

V tabeli letnega plana je pravilni podatek za KO Maribor 74 %, medtem ko je za OGP Ljubljana 92 odstotkov.

Tri pridnosti

A: Ob prihodn na delo, zadnji dan v letu: »Veš kaj, ti, jaz sem za

letos že zaključil, danes ne bom nič delal.«

B: »Saj te popolnoma razumem. Vem, da ne boš prelomil tradicije, ker celo leto nisi nič delal, da bi prav zadnji dan.«

A: »Hudiča, koliko imam dela! Saj ne bom prišel na tekoče.«

B: »Heroj bi bil, če bi lahko v enem dnevu napravil za celo leto nazaj.«

A: »Kako si kaj praznoval?«

B: »Kakor žerjav.«

A: »Kako pa je to?«

B: »Malo sem se sam vrtil, malo so me pa še maligani.«

Šoferski kubizem

Šofer pelje poln avto samih jam — lukenj. Pazi in vozi, pa opazi, da mu je ena od lukenj padla z avta. Kot vesten šofer avto ustavi in jo gre pobirat. Ker pa ga je malo imel, je padel vanjo in se ubil.

Število nesreč po edinicah v novembru

Edinica	St. zaposl.	Nesreče pri delu			Nesreče na poti	Skupaj
		smrtne	težje	lažje		
Ljubljana	796	—	4	3	—	7
Celje	457	—	1	8	1	10
Maribor	1314	—	1	9	3	13
Ljubljana okolica	314	—	—	3	—	3
Jesenice	334	—	—	4	—	4
Koper	187	—	—	1	—	1
Kranj	169	—	—	—	1	1
Ravne	422	—	—	1	—	1
CO Ljubljana	385	—	—	4	—	4
KO Maribor	156	—	—	2	—	2
OGP Ljubljana	256	—	—	2	—	2
Skofja Loka	134	—	—	3	1	4
Projektivni biro	30	—	—	—	—	—
Centrala	97	—	1	—	—	1
Skupaj	5051	—	7	40	6	53

1. USPEN PODJETJA

2. PLANSKI USPEN GRADBENIH EDINIC V % NOVEMBER 1962

3. PLANSKI USPEN OBRATOV V %

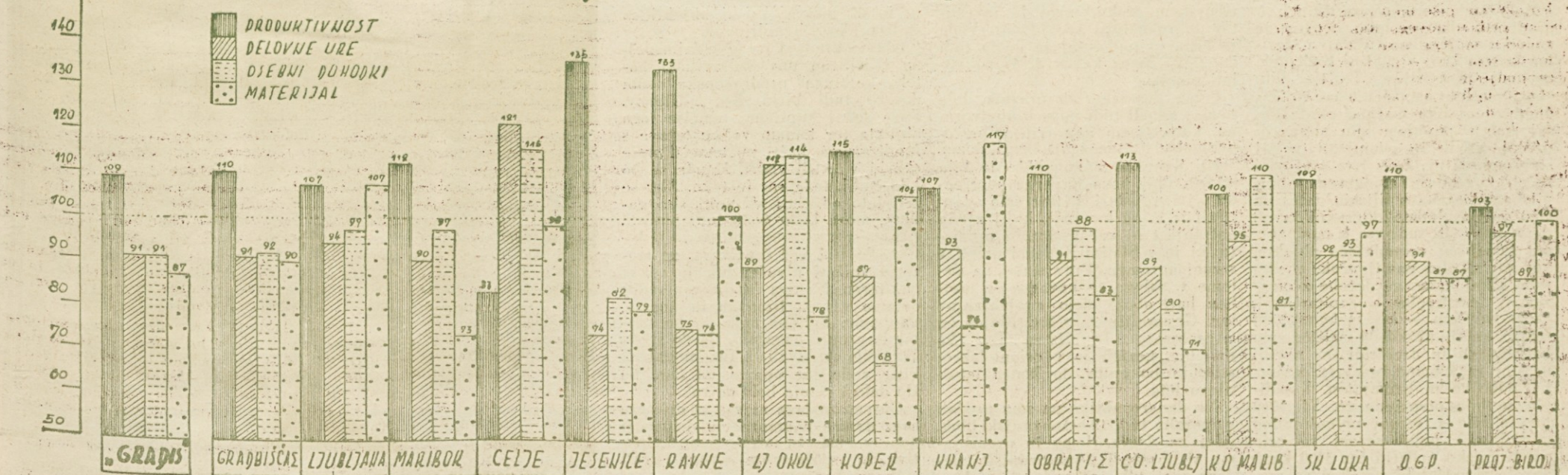
EDINICA	GRADIS
SK. FIN. PLAN	99
GR. FIN. PLAN	101
LETNI PLAN	90
%	-1

GRADBIŠČA	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	RAVNE	LJ OKOL.	KOPER	KRANJ
100	105	125	71	88	123	79	89	75
101	110	123	78	96	128	64	88	78
91	97	116	65	80	111	69	80	68
±0	+5	+23	-27	-10	+21	-19	-9	-23

OBRATIZ	CO LJUBLJ	KO MARIB	SK LOKA	OGP	PROJ BIRO
97	102	82	95	98	100
—	—	—	—	—	—
88	92	92	86	74	92
3	+1	-2	-4	-16	+2

2a. USPENI EDINIC — DOSEŽENA GRADBENA REALIZACIJA = 100 %

3a. DOSEŽENA REALIZACIJA = 100 %

PODROBNA ORGANIZACIJA DELA

(Nadaljevanje)

Interesantna je organizacija gradbene operative, ki gradi montažne objekte v obeh velikih mestih: Moskvi in Leningradu. Zanimivo je, da je v preteklih letih ta organizacija montažne gradnje v Moskvi bistveno odstopala od leningrajske. V obeh mestih je že od vsega začetka, in to še danes, poverjena izgradnja tako imenovanega »cikla« posebnim, specialno za zemeljska dela, fundacijo in težko montažo opremljenim organizacijam. Te so opremljene z bagri raznih tipov za izkobe, z zabijali za pilote, strojnimi parkom za nakladanje zemeljskih mas in planiranje — antikrani za težko montažo elementov za sestavo montažnih temeljev in kletnih zidov. Izkop, montaža temeljev in kletnih sten, položitev vseh podtalnih in kletnih priključkov mrzle in tople vode, kanalizacije, elektrike, plina in montaža plošče nad kletno ali boljše instalacijsko etažo, vse to sodi v delokrog teh specializiranih organizacijskih enot, ki po dogotovitvi plošče zapuste delovišče.

Vtem ko nadaljuje z delom v Moskvi montažna organizacija, ki ima nalogo po enem od določenih sistemov sestaviti montažne elemente — te dobavi drug izvajalec (industrija železobetonskih elementov) —, pa izvrši dela v Leningradu od nulega cikla dalje »Domostroiteljski kombinat«, ki v lastnem obratu izdeluje montažne elemente in jih s svojimi montažnimi skupinami tudi montira.

Ker se vrši v obeh primerih montaža direktno, »s koles«, torej brez vmesnega skladiščenja na gradbišču, pride kljub odlični planski službi zaradi dveh proizvodnih skupin v Moskvi včasih do zastojev in do težav pri kvalitetnostnem prevzemu elementov, česar pri lenin-

grajski organizaciji, kjer je celotno delo v rokah ene organizacije, ni.

To je vzrok, da Moskva že opušča svoj dosednji sistem in uvaja »Domostroiteljske kombinat« po leningrajskem zgledu.

Še ena organizacijska zanimivost, ki jo moramo omeniti, je način, kako gradbeništvo plačuje svoja osnovna sredstva. V tem ko imamo mi z uredbami in zakoni predpisane kvote letne amortizacije, ki jo mora poslovna enota plačati za svojo mehanizacijo, plačujejo v ZSSR amortizacijo od izvršenega dela. Za stolpni žerjav na montaži plačujejo od montirane stanovanjske enote za nakladač od naloženega m³ materiala, za strojno opremo v industriji montažnih elementov od m³ proizvodov itd. Jasno, da tak način plačevanja omogoča rezerve v strojih, ki zmanjšajo zastoj zaradi okvar, da pa tudi enakomerno in zaradi nizkih stroškov te amortizacije, zmerno obremenjujejo stroške gradnje. Nabavna cena mehanizacije in strojne opreme tovarn, je v primerjavi z našimi cenami smešno nizka.

Morda bo vas zanimala še ena ugotovitev, ki neposredno vpliva na iskanje gradbenih del, tj. dolgoročno planiranje izgradnje objektov. Tako je za izgradnjo nove mestne stanovanjske četrti na severozahodu Moskve, ki se bo pričela l. 1964 in trajala do leta 1967, že sedaj točno določen urbanistični načrt, določena gradnja vseh komunalnih naprav v letu 1963, določena povezava z javnim prometnim omrežjem mesta, že danes je s planom, ki so ga sprejeli vsi mednarodni politični in upravni organi, določeno, po katerem sistemu montaže bo naselek zgrajen, katera industrija montažnih elementov bo dobavljala material, katera enota montirala, skratka, izdelan je že detajlni plan za

gradnjo — dve leti pred pričetkom — in ob dovršeni planski disciplini tudi ni misliti, da bi sprejeto naloge lahko karkoli oviralo med uredništvom.

Tako kot organizacijska oblika se loči od našega načina tudi način stimuliranja proizvajalcev v SZ. Ker je osnova celotni proizvodni količinski plan, je jasno, da kakšen akord ni mogoč, ker za prekoračenje planske količine ni razpoložljivega materiala, niti ni interes družbe na večji proizvodnji, kot je planirana, ker bi ta proizvodnja dovedla do neusklajenosti plana. Celotna stimulacija je zato vezana za plansko disciplino, torej na izpolnitev planske naloge.

Neposredni proizvajalec je stimuliran tako, da prejme na svoje neposredne dohodke dodatek 20 % mesečno, če mu OTK (odsek tehnične kontrole) ne izvrže njegovih izdelkov. Ker je delo izključno po brigadnem sistemu, velja brigada kot osnova proizvodne enote, na katero se ta princip uveljavlja. Nadalje prejme brigada izplačilo za celotni planski sestav brigade tudi, če delo opravi z manjšim številom zaposlenih.

Stimulacija upravnega in vodilnega kadra pa je izražena s 40 do 100 % dodatkom na osnovne dohodke, če izpolni organizacija svoj plan. Spodnja meja velja za pomožna upravná delovna mesta, zgornja pa za vodilne organizatorje proizvodnje. Vsako delovno mesto ima ta odstotek točno določen.

Jasno je, da tako visoka stimulacija navaja kolektive na izredno zalaganje za izpolnjevanje planskih nalog in je to najmočnejše orožje v rokah državne uprave. Točna evidenca omogoča mesečno zasledovanje uspehov in izplačevanje stimulativnega dodatka.

(nadaljevanje sledi)
ing. Alfred Peteln

Ekonomična gradnja v Zahodni Nemčiji

V okviru mednarodne tehnične pomoči pri kateri sodeluje tudi jugoslovanska zvezna gradbena zbornica sem bil poslan v Zahodno Nemčijo na strokovno izpopolnjevanje, kjer sem se nahajal tri in pol mesece.

Nahajal sem se v mestu Salzgitter-Lebenstadt, nedaleč od vzhodno-nemške meje ob glavni avtostradi za Berlin. Mesto Salzgitter se sestoji iz več kot 20 majhnih mest, ki pa niso popolnoma združena, med njimi se nahajajo zeleni pasovi, kjer je razvit turizem. Na tem območju se nahaja ogromna tovarna pod imenom Hüterwerke z rudniki premoga in železne rude kjer proizvajajo vse mogoče rude, kjer proizvajabene materiala do težkih avtomobilov in železniških vagonov.

Na osnovi tega je v tem predelu razgibana gradbena dejavnost. Mestece Lebenstadt je zrastle v dobrih 5 letih. Podobno je našemu Velenju, sveda ni tako moderno. Večina zgradb je brez napuščev, le kritina prekriva zidove, okna so vsa tipizirana in vsi pločniki narejeni iz betonskih ploščic položenih v mivko. Prepričan sem, če bi se to pri nas zgodilo, bi verjetno nekateri projektanti dvignili precej visoko svoj glas. Omenim naj tipizirana okna, ki kar lepo izgledajo, saj jih krasijo razne cvetlice in neenake zavesice, ki to tipiziranost zakrijejo. Mesto gradijo točno po ekonomskih načelih, najprej kanalizacijo, vodovod, kablovode in ceste. Nato šele pride do realizacije visokogradnja. Zunanjo ureditev okolja ob stano-

vanjskih stavbah le strojno obdelajo, nadalje si jo stanovalci sami urejajo s prostovoljnim delom po lastnih željah in okusu.

Na praksi sem bil pri podjetju Karl Muete, ki je podobno organizirano kot naše podjetje. Sedež ima v Braunschweigu, dela pa v istem mestu, v Lebenstadtu in Kölnu. Je vodilno podjetje v tej pokrajini, kar se tiče betona in montažne gradnje. To podjetje gradi v Lebenstadtu kompleksno del mesta z ureditvijo okolja vred. Denar za gradnjo stanovanjskih zgradb in zunanjo ureditev zbirajo iz pobrane stanarine že zgrajenih stanovanj in iz deleža, ki ga mora vsak novi stanovalec vložiti pred vselitvijo, to je ca. 700.000 din. To poračunajo pri plačevanju stanarine.

Podjetje gradi po klasičnem in montažnem načinu. Veliko prednost ima montažni sistem. Na praksi sem bil v betonarni, kjer izdelujejo betonske elemente stanovanjskih zgradb. Delati sem moral fizično, in to precej trdo, ker je v tej betonarni delo vsakršnega zaposlenega planirano. To betonarno so začasnó zgradili na prostoru javnih garaž, za katere so zgradili samo en del, ki služi za stranske prostore. Na koncu betonarne je postavljen betonski avtomatski mešalec, s katerim se opravlja z gumbi. Cement je uskladiščen v silosih, katerim ga dovažajo z 20 tonskimi avtomobili. Agregat imajo sortiran na 4 frakcije, v bokse pa ga spravljajo z vrtečim se skreperjem.

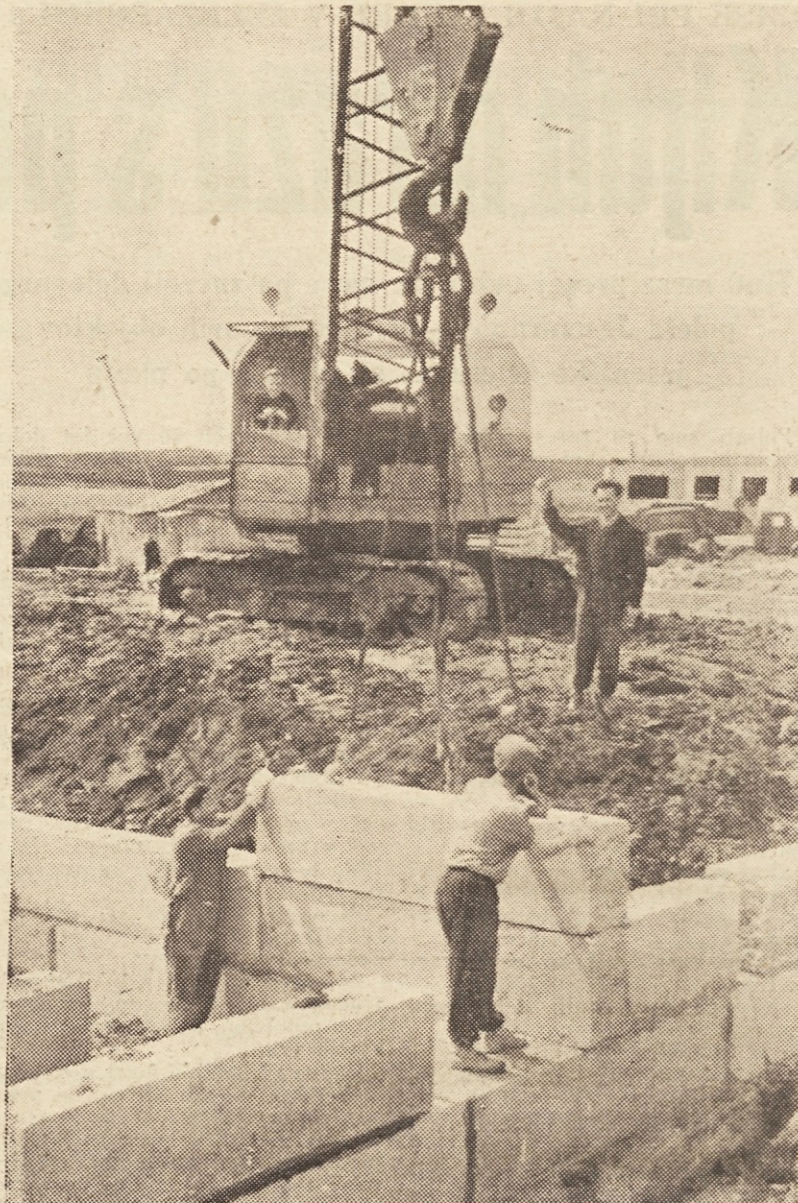
Večino elementov suše z vodno paro v posebni komori ali pa pod

posebnimi pokrivali. Cas in temperaturo regulira poseben avtomat. Mehanizacija je popolna in dela vedno brezhibno, popravljajo jo izven delovnega časa. Mnogo uporabljajo raznih dodatkov k betonu.

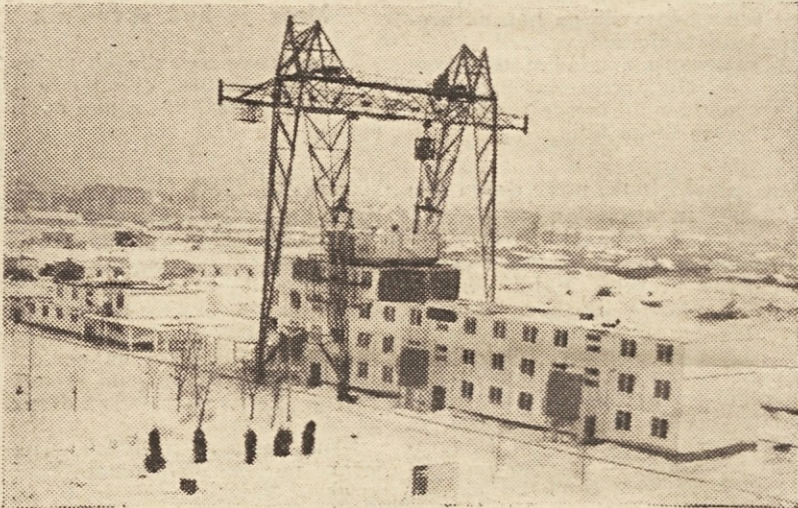
Značilnost v tej montažni gradnji je ta, da je celotna montažna zgradba tako rekoč iz klasičnega betona. Zanimivost je v tem, da celotno stavbo izolirajo proti vlagi. Vse obrtniške storitve so opravljene že v elementih, razen podov in tapet. Kot sem že omenil, sem delal v betonarni na izdelavi vseh elementov, sestavljene pa sem samo hodel opazovat, ker so bile stavbe v neposredni bližini.

Zaščita pri delu je mnogo slabše organizirana kot pri nas. Tople malice ne poznajo, čas ob malici, dvakrat po pol ure, ni plačan. Menz in samskih domov ne poznajo. Podjetje se ne briga, kje se bo delavec hranil in spal ali prebil prosti čas. Važno je le, da pride na delo. Starejši delavci nimajo veljave, ker ne morejo tako močno delati, kot ko so bili mladi. Mojstri so po navadi na stara leta skladiščniki, v kolikor jih imajo na večjih gradbiščih. Stanoval sem v leseni baraki, ki izvirala še iz medvojnih časov, med samimi Španci, zidarji. Stanovanje sem plačal 7.000 din. V slučaju, da bi si našel privatno samsko sobo, bi moral plačati s hrano od 37.000 do 47.000 din (brez pranja perila). To je dobra polovica zaslužka kvalificiranega delavca. Če hoče delavec ali kvalificirani kaj imeti, mora varčevati.

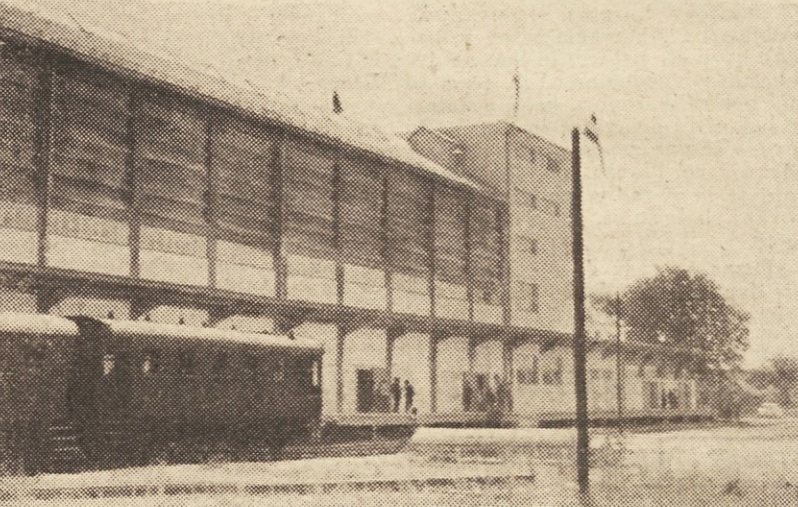
Vinko Veit

Gradnja nulega cikla iz montažnih blokov

Montaža po sistemu prostorninskih elementov

Mešalnica močnih krmil v Ptuj

V Mariboru je začela obratovati nova proga za prednapeti beton

GRADBIŠČE IN ZDRAVILIŠČE

Malo čuden naslov, za članek o gradbišču. Pa je tako. Kakor je znano, ima grobno vodstvo Maribor sektor tudi v Slatini Radenci, znanem zdravilišču. Tu je bilo skozi vse leto zaposlenih ca. 70 ljudi, torej ni bilo majhno gradbišče, saj smo v minulem letu napravili precej novih in adaptirali nekaj starih objektov. Že v letu 1961 smo začeli z gradnjo modernega olimpijskega bazena s filtrom, letos pa smo ga popolnoma dogradili in ob njem postavili tudi vse k modernemu kopališču pripadajoče objekte, kot so: vhodni paviljonček, garderobo s kabinami, garderobe z omaričami, garderobe s sanitarijami, čajni paviljon — bife s tribuno in teraso, celo področje kopališča smo kanalizirali in drenirali ter uvedli prostor za športne proslave, košarko, odbojko in badminton. Kopališče je bilo otvoreno 16. VI. 1962 ter je bilo v sezoni polnoštevilno obiskano. V polni sezoni so celo prodali neko nedeljo čez 3500 kart, kar je skoraj toliko kakor na ma-

riborskem otoku, torej je investitor dobro naložil svoj denar. Voda je čista in topla, saj je imela tudi do 27° C, manj kakor 22° C pa poleti nikoli.

Poleg tega smo za praznik dela 1. maj odprli tudi novo kino-dvorano, katero smo napravili iz nedograjene dvorane združenega doma.

Isti dan kakor kopališče je bila odprta tudi nova kavarna s pripadajočimi prostori, katero smo adaptirali iz stare kavarne, kajti njena notranjost ni več ustrezala prometu, ki je v Slatini Radenci poleti v sezoni ogromen. Prav sedaj pa čelamo v sklopu te kavarne še majhen bar, oboje delo projektantov ing. Grassellijeve in ing. Blejca od »Agrobiroja«, Ljubljana. Bar bo prijeten, grajen je v orientalskem stilu in bo gotov do konca letošnjega leta.

Na dan republike pa smo predali v uporabo tudi 12-stanovanjski blok. Zdaj pa dograjujemo in preurejamo v Boračevi 2-stanovanjsko nedograjeno vilo, nalivalnico v obra-

tu in 27 pisarn. Vsi ti objekti so stali preko 250 milijonov.

Glavna gradnja pa je sedaj uspešno izlicirana nov »zdraviliški hotel«, katerega predračunska vsota dosega tudi blizu 200 milijonov. Prav sedaj kopljemo temelje tega objekta ter imamo velike težave s fundiranjem, kajti vsi temelji stoje skoraj v »kisli vodi«. Menda se bo kdo čudil, toda res je tako. Ako se želi kdo odžejati ali spiti »brizgane«, mora kisló vodo tudi plačati, pri nas v gradbeni jami pa jo je toliko, da ji z več črpalkami ne moremo znižati nivoja; tak je tukaj pač teren. Na tem fundiranju sedaj delamo v treh izmenah in upamo, da bomo, kolikor nam ne bo vreme le preveč nagajalo, tja do srede januarja »splavali« s fundamenti iz kisle vode, ter upamo, da nam bo šlo delo kasneje bolj od rok.

Glavna zasluga za vsa ta dela gre brez dvoma neumornemu delovodji Jenezu Ferlincu in za vsemu kolektivu, ki ve, da mora skrbno čuvati težko priborjen sloves Gradisa.

KRONIKA 1962

Ce za leto zdaj preteklo
bi lahko se nekaj reklo,
iz pomembnega bi niza
prva bila v vrsti: kriza.

Smo prebrali pismo verno
in zavrli rast nezmerno
raznih gradenj brez denarja,
za narobe — gospodarja.
Smo zahteve zaostriili,
garancije si dobili,
na »sigurno«
zdaj gradimo,
od besed se ne slepimo
in apel: Denar na mizo,
tudi nam je za devizo.

Ker je v sredstvih manjša bira,
ostro vse se licitira,
pa prenekaletni blok
se nam zmuznil je iz rok.
To potem se, komentira,
kot da nekaj nas zavira,
kot da nismo več udarni,
kot da nihče še nikdar ni
delo zgubil v borbi hudi,
ko deset se firm nudi.

Ker po močne smo nature,
smo prebili hude ure,
bolj gre leto proti koncu,
več nam svet ostaja v loncu,
spet nam gre lahko na smeh,
saj obeta se uspeh.

Naše notranje žiljenje
pestro je bilo vrpenje.
Od želje da vsakdo zase
bi prikopal se do kase,
pa do težnje, — eno vsi smo, —
se je bralo mnogo pismo.

Zdaj pa ko je konec leta,
se takole stvar razpleta:
Ni da vplekli bi vsak k sebi,
ker zdaj meni, jutri tebi,
lahko stiska se obeta,
naletiš na suha leta,
pa je dobra močna vez,
da lahko posežeš vmes,
ko nedolžni ali krivi,
znajdejo se v zgubi sidi.

Zraven eno nam je jasno:
(pa če tudi malo kasno.)
Ko posod se integrira,
ko si vsak moči nabira,
GRADIS svoje zveste vrste
združil bo v ekipe čvrste,
svoje skušnje, svoje znanje
vložil bo v tekmovalje,
zraven: kvaliteta, tok
stre naj konkurence krog.

Vendar to je perspektiva,
ki se za naprej odkriva,
Mi pa najprej za nazaj,
obračunajmo sedaj.
Vse enote hitro v vrste
da vam stopimo na prste:
za uspeh odlikovanje,
za napake: rahlo pranje.

Na Ljubljani poleg dela
dosti je debat razonela
shema za bodoča leta.
Kaj se z njo jim svet obeta,
dali nosi več denarja,
jamči bistva gospodarja?
Mislimo, da to vodilo
sestavljalce je vodilo:
Lažji bo enoti boj,
če je GRADIS za teboj.

Zalog polovico leta
nov reaktor si obeta,
pa naenkrat mu pisanje
razpodi blesteče sanje:
»Ni denarja, ni kredita,
nič od nas ne bo profita.«
Vendar ni korajže vzeti
mali, ampak hrabri četi.
Ce ni novcev za atome,
več jih bo za agronome:
Krava vsaka — če se da —
že zahteva: apartma.

Kranju lani bojna sreča
bila bolj je opoteča.
Malo se je naredilo
in le slabo zaslužilo.
Vendar naj komanda trupa
brez potrebe ne obupa!
Ze se kaže perspektiva!
Vi pa člani kolektiva,
čvrsto skupaj — slabe preč.
pa bo kaj uspeha več.

Jeseničane pohvala
ne bi prav posebno vžgala,

saj so zdaj že nekaj let
vsem ostalim svetel zgled.
Ena skrb nas le navdaja,
ko ekipa se razdaja:
Mar od strojev brez števila
tudi drugim bo pustila
sem pa tja — kak pagonet
in dobička kakšno sled!

Koper zdaj četrti vez
bo zaključil čez in čez,
bo končal pomorske gradnje,
skušnje si nabral še zadnje
in sedaj bogat spoznanj
— se bo lotil — stanovanj!
To se malo čudno sliši
pa je že tako pri luči.
Prej en blok je bil sto ton,
isto zdaj: cel paviljon!

V Celju prav posebna bira
se za letos ne planira,
vendar zadnje analize
kažejo na konec krize!
Nova, lepša perspektiva
se Celjanom svet odkriva!
Le naprej zdaj kolektiv,
kar boš ustvaril — boš delil!

Ravnam delo se odpira,
že k milijardi limitira.
Kdo se ne bi v taki eri
srečno zibal v višji sferi?
Zal pri tem lahko zgodi se,
da pozabiš na predpise!
Nauk vam bodi za naprej:
zakone si vsak oglej!

Maribor metode nove
je uvedel iz osnovne,
norme in akord je zbrisal
na uspeh se »orijentisala«.
Zajšek orli analitik
mesec vsak pošten je kritik
vsem enotam — brihtna glava,
rezultate — uravnava.
Nam je všeč in zgled je tu,
morda prav bo še komu.
In še nekaj: Lepše piše,
če centrala ne predpiše.

CO letos težke boje
vodil za pravice svoje,
za pomen je in za čas,
malo tudi za oblast.
Kakor niso brez napake,
mi spoštujemo junake,
nekaj le jim vsi želimo,
ko o bitkah govorimo:
Le pod težo argumenta
zmazal vse boš do fermenta.

Betonarna je obrat
investicij res bogat,
urejen, da mu ni para,
meri skoraj — dva hektara.
Nove elemente kuha,
dnevno tone ven izbruha.
Vendarle ob vsej lepoti
ena nas resnica moti:

Bolj kot nam tonaža raste,
preko nje še — cena raste.
Škofja Loka v lanskem leti
spet bila je na tapeti:
Cilj in želja integracij
škofjeloških kalkulacij.
Mi pa mislimo si eno
in povemo to pošteno:
Kje pa bili ste takrat,
ko se je gradil obrat?
Najprej žuljev in potu,
kdor želi si kdaj medu.

Od enot vseh najbolj mlad
zdaj kovinski je obrat.
Smelo sam si pot utira,
skušnje tehtne si nabira.
Ce še fantje, ki so v vladi
se imeli bodo radi
in uspeh to podkrepi —
ni razloga za skrbi.

Za biro preteklo leto
bilo dobro je začeto,
vrsto so projektov svet
zrisali za širni svet,
že se preko naše meje,
novo nam področje smeje.
Vsi lahko smo le veseli,
ko zasipajo nas z deli,
zdaj želeli bi še eno:
Dajte kakšno stvar ceneno.

Vse enote smo obrali,
pa vrnimo se k centrali,
pa najprej komandno trupo
malo stavimo pod lupo.

Stari tak je kakor vedno,
rad obira cesto srednjo,
zvest večletni že napadi
levo, desno pridno gladi,
vendar zraven skrbno pazi,
da se kdo mu ne priplazi
in nastavi skrito past
da ga spravi ob oblast.

Uršič Jože na turnejo
se pripravljaja za čez mejo,
zraven pa — nemirno kri —
perspektiva le skrbi:
Ali strokovnjakov plače,
da postaviti se drugače
da bi izven točk za trud,
le dobilo se spodbud.

Sekretar naš mojster glavni
v govorih postal je slavni.
Kamor gre, — ga vse posluša
zvenk besede rad okuša.
Ko tako za slavo grabi,
eno naj nam ne pozabi:
še tako govornik žijo —
vedno le ni nezmotljiv.

»Ljubček«
naš ves poln nemira
si ekipo novo zbira,
za odsek »priprava dela«
doba zdaj je dozorela.

Vsem edinicam pomoč
zdaj bo sipal oberoč
in na znanje, skušnje oprte
bo dobavljal vam načrte.

Ravnikarja še sodnija
v ostrih paragrafih zvija:
da bo spoštoval napade,
snedli so mu del nagrade.
Kaj bi. Sola stane vsaka,
vedno plača se napaka.
Smo vodilne obračunali,
pa pogledimo še k centrali,
kaj za ta možganski trust
bi ostali nemih ust.
Nov pravilnik je dobila
trdno točke si pribila.
nič pavošalov, nič nagrad,
— le uspeh jim daje nad.

Tudi kadrov so nabrali,
da bi bolj uradovali,
da pri njih deliten dela
enkrat bi se le začela.

Da skrbeli so za plače
— biti pač ne sme drugače —
to je naloga primarna,
če centrala bodi udarna.

Mnogo ur in velik trud
so vložili za statut.
In potem osnutek cel
med edince je šel.

Mnogo si pripomb nabral je,
dober predlog mnogi dal je,
ampak kdo naj robo to
uredi, da vsem prav bo,
kdo bo našel tak izhod,
da statut ne bo napot,
ne enotam, ne centrali
da se ne bi kritik bali,
da bi bil za vse organe
in vodilne pelikane.
Težka naloga je to,
kdo le kdo jo rešil bo?

Naša misel zdaj je taka:
še najmanjša bo napaka,
če na vse povprek jo prežeš,
tu dodaneš, tam odrežeš,
vsakemu odmeriš delo,
da ga bo ves dan zavzelo,
kompetence koj postaviš,
da od zmede ne zaglaviš,
da ne bo od vrat do vrat
slišalo se le debat.

S tem je kronika izpeta,
prišli smo do konca leta.
Za Silvestrovo še naše
napolnimo zvonke čaše
in ne glejmo več nazaj.
Zadovoljen naš smehljaj
letu novemu veljaj,
letu, ki prinaša raj
mного zdravja sreče vsem
našim delovnim ljudem.

